

ŽELEZAR

**GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E**

JESENICE, 13. aprila 1963

Številka 15/V.

Ali nam je vseeno, kako gospodarimo?

Občinski ljudski odbor sklicuje v daljših razdobjih zbere volivcev proizvodnih skupin v gospodarskih organizacijah. Takšne zbere volivcev smo imeli v naši železarni v ponedeljek 1. aprila, na dnevnem redu pa je bila razprava o družbenem planu in proračunu Oblo Jesenice. Znano je tudi, da

je namen teh zborov volivcev, da oblastni organi, to je Občinski ljudski odbor, seznanjeni volivce z gospodarjenjem v občini, pri tem pa je zaželeno, da volivci tudi aktivno sodelujejo v razpravi.

Toda skoraj ne morem verjeti, da med volivci — proizvajalci v gospodarskih organizacijah in tudi na terenu za zbere volivcev ni ustreznega zanimanja in da kljub tako pestri problematiki vlada takšno mrtvilo. Ob slabo obiskanih zboreh volivcev lahko postavimo vprašanje: »Ali nam je res vseeno, kako gospodarimo, kajti v tej problematiki je treba gledati tudi perspektivo podjetij ter njihovega napredka. Vse-

akor morajo biti proizvajalci zainteresirani, kako bomo razdeljevali dobrine njihovega vsakodnevnega dela in kako bomo skrbeli za vsestranski napredek.

Ob takšnem stanju bi bila naloga politične organizacije, da objektivno oceni današnje stanje, morda tudi bolj kritično kot je bilo to v navadi doslej. Nekaj resnice je v tem, da pogosti sestanki, ki so bili včasih dobro obiskani, niso več v praksi. Toda za obravnavanje tako pereče problematike, kot je gospodarjenje v komunah in podjetjih, pa bi morali imeti na razpolago več časa. Res je tudi, da volivci ob raznih prilikah razpravljajo (nadaljevanje na zadnji str.)

Pretekli petek so obiskali našo železarno v zvezi s črpanjem investicijskega posojila ameriške EXIM banke novi ekonomski svetnik ameriške ambasade v Beogradu in direktor ameriške pomoči g. Robert Cleveland, drugi sekretar ambasade g. Gerald Livingstone in inženir ameriške pomoči g. James Simpson. Na Jesenicah so se mudili le en dan ter si ogledali nekatere obrate naše železarne, tehnični muzej, popoldne pa so obiskali razne zanimivosti v okolici.

Nova cesta nudi možnosti za urejanje halde

Zasilna stara cesta na haldo je bila napoti pravilni gradnji. Predvideno je, da bodo letos na vzhodni strani povezani normalni tiri, tako da bo mogoče po enem izvlečnem tiru priti na vse tri hkrati. Zato je bila pred kratkim narejena nova širša in bolj položna cesta, ki ima že

vozijo ob žebeljarni mimo kisikarne preveč uničujejo zidane jaške in pokrite kanale energetskega gospodarstva.

Z odstranitvijo prejšnje ceste bo mogoče vse odpadno gradivo, tudi tisto, ki prihaja z Javornika, voziti po najkrajši poti v nasip. Tudi vožnje z žlindro bodo neovirane, ker se ne bo treba umikati vlakom z odpadnim gradivom.

S povezanostjo normalnih tirov preko bivše ceste bo takoj mogoče graditi novo skladišče goriv in maziv na haldi. Sedanje tirne zveze za vozovno delavnico, ki ima tako neugodno krivino, da ne smejo preko nje vsi stroji, ne bo več. Nabavili bomo še eno enako dvigalo kot je na Belškem polju. Ker je stara cesta zasuta, ga bomo lahko takoj vključili v delo. Normalni tir bo mogoče položiti prav na rob halde. Z načrtnim odmetavanjem odpadnega gradiva bomo pravzaprav brez dodatnih stroškov gradili nov nasip v smeri proti Javorniku, kjer leži na-

mišljena os izvlečnega tira, novega kolodvora v tovarni. B. B.

Več previdnosti pri ravnanju z acetilenom!

V ponedeljek, 1. aprila ob 14.45 uri se je v konstrukcijski delavnici v praznem železnem zaboju vžgal acetilen in povzročil eksplozijo. K sreči eksplozija ni bila huda in ni bilo težjih poškodb, le ključavničar Jože Jekler je dobil lažje opekline po obrazu.

Tov. Jekler, ključavničar v konstrukcijski delavnici, je moral pri svojem delu uporabiti avtogensko pištolo. Odprl je ventil na pištoli za acetilen in ugotovil, da plin ne izhaja iz pištole. Zato je varilno pištolo položil na odprt železen zaboj in odšel k tri do štiri metre oddaljenemu ventilu na acetilenski napeljavi z namenom, da ga od-

pre. Samo minuto pozneje je hotel pištolo prižgati, pa je prišlo do eksplozije v zaboju, kajti med tem časom se je v zaboju nabrala mešanica acetilena in zraka, ki je zelo primerna za eksplozijo. Pri takih mešanicah se acetilen vžge v trenutku. Omenili smo že, da je bil tov. Jekler ob tej eksploziji lažje opečen, nastala pa je tudi materialna škoda, saj je bilo zaradi tega v konstrukcijski delavnici razbitih okrog 100 okenskih stekel. Sreča v nesreči je bila, da je imel predal železnega zaboja, v katerem se je nabrala mešanica acetilena in zraka, manjše dimenzije, sicer bi eksplozija lahko pov-

zročila še večjo materialno škodo in druge nevšečnosti.

Opisani dogodek naj bo v opozorilo vsem, ki imajo opravka z acetilenom in drugimi vnetljivimi snovmi. Ponovno opozarjamo avtogenske rezalce in varilce, da ne puščajo odprtih ventilov na neprižganih avtogenskih pištolah za daljšo dobo. Če ste opazili, da pušča ventil acetilenske naprave v zaprtih prostorih, je treba prostor prezračiti, da tako odstranimo eksplozivno mešanico. Strogo je treba upoštevati varnostna pravila in navodila, s tem boste preprečili sebi in sodelavcu poškodbe, podjetju pa materialno škodo. T. K.

Novi člani Izvršnega odbora sindikalne organizacije Železarne

ANTON ARH, komercialni sektor; MLADEN AZINOVIC, hladna valjarna — žičarna; ALOJZ BRGANT, plavž; MIROSLAV FELDIN, Izvršni odbor sindikata; JOŽE FILEJ, mehanična delavnica; JOŽE HLEBANJA, žebeljarna; NIKO JEZERSEK, valjarna 2400; JOŽE KASTELIC, javornik III; PETER KISIČ, promet; TOMAŽ KLINAR, hladna valjarna — žičarna; ALEKSANDER KOTNIK, IBM; VINKO KUNSIČ, stalna inventurna komisija; MARTIN LAH, grupno vodstvo valjarn; POLDE LOMOVSEK, grupno vodstvo topilnic; STANKO LUŽNIK, javornik II; VINKO MEŽNARC, javornik I; RAFAEL ORTAR, martinarna; STANKO PRISTOV, livarna; JOŽE STARC, elektro energija; MARIC/ SIMON, gospodarsko-računski sektor; MARTIN ŠKULJ, konstrukcijska delavnica; inž. JAKOB ŠRANC, valjarna 2400; VERA ŠVENT, kadroviski sektor; STANE TORKAR, plavž; inž. ANTON ZEVIK, martinarna.

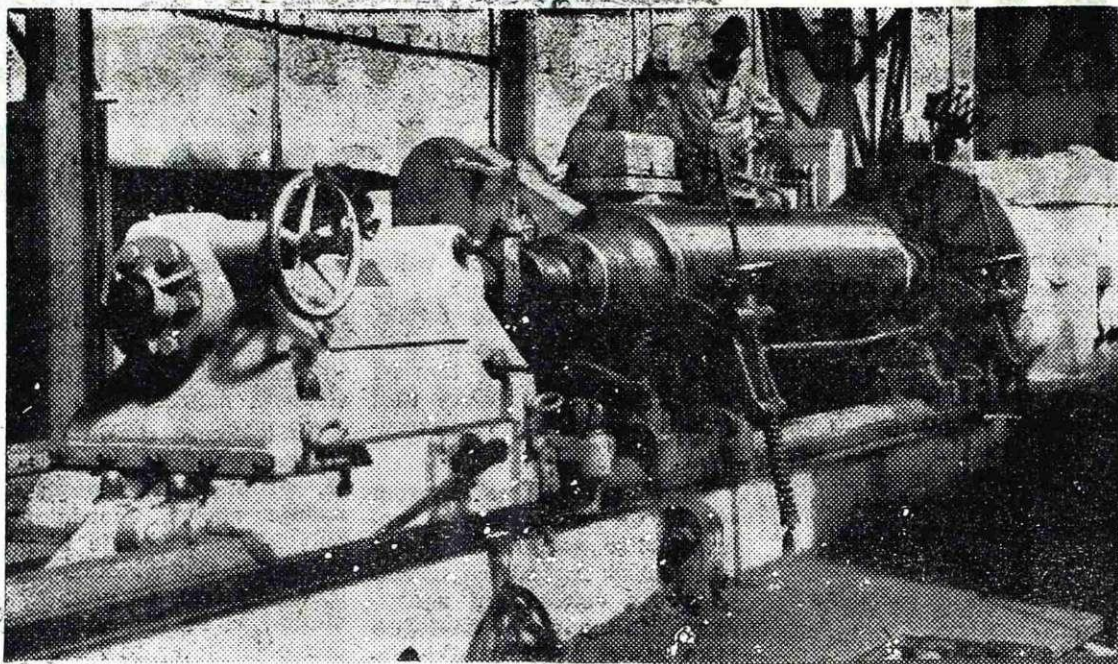
NADZORNI ODBOR

MIRKO ZUPAN — UOS; MATO PANIČ — elektro peč; FRANC REBERNIK — GEŽ.

ČESTITAMO!

V petek, 6. aprila je v Ljubljani promoviral za doktorja znanosti naš dolgoletni sodelavec, šef raziskovalnega oddelka inž. Marin Gabrovšek. K temu njegovemu življenjskemu uspehu mu iskreno čestitamo!

končno smer. Če bodo na razpolago denarna sredstva, bomo lahko z malenkostnimi premaknitvami tirov že letos speljali cesto prav do jeklovleka. Cestna vozila, ki sedaj

Za brušenje valjev imajo v strugarni valjev velike brusilne stroje. — Ko bomo začeli proizvajati tudi v novih obratih na Belškem polju, bo treba tudi ta oddelek povečati

EE elektropeč

Izboljšati bo treba izplen

V soboto, 6. aprila je bila v obratu elektropeč seja zbora ekonomske enote. Na zboru, ki je bil dobro obiskan, je varnostni tehnik topilnic razpravljaval o smrtnih nesrečah v železarni. Sodelavci so imeli razne predloge o zaščiti pri delu in opozarjali na nevarna mesta, kjer lahko pride do nesreče.

Posebej so obravnavali čiščenje martinarskih prebodov, ker delci žareče žilindre brizgajo v močnih curkih do delovnih mest na elektropeči ter tako ogrožajo varnost sodelavcev v tem obratu. Menijo, da bi sodelavci v martinarni morali bolj paziti pri tem opravi na sodelavce v svoji okolici ter tako vnaprej preprečiti nesrečo.

Mnogo so govorili o dostavljanju voz, ker nekateri premikajo ukrepe po svoji in s tem ovirajo normalen potek proizvodnje.

Za razna zaščitna sredstva so ugotovili, da še vedno ne

čim prej rešiti, ker drugače bo prišlo do še večjih zastojev, zmanjšanja finančne realizacije obrata in podjetja. Glede discipline v obratu so zadolžili obratovodstvo, da opozori sodelavce, ki iz-

ostajajo od dela, na posledice izostajanja, če pa kazni in prepričevanje ne bo zaleglo, ukrepa najstrožje.

Na koncu so poudarili, da si mora vsak član kolektiva po svojih močeh prizadevati za čim bolj kvalitetno delo, ker le tako lahko izboljšamo kvaliteto izdelkov, znižamo stroške, odpremimo čim več jekla v predelavo in dosežemo višje osebne dohodke.

G. F.

EE gostinska enota »Železar«

Delavski svet je sprejel program dela

Po trimesečnem zatišju je bila v marcu 10. redna seja DS Gostinske enote »Železar«. Seja je imela zelo obširen dnevni red, saj je obsegal kar 11 točk. Razumljivo je, da se je zaradi tega seja zavlekla in je trajala od 8.30 do 12.30 ure, ter se je nadaljevala od 14.00 do 19.30 ure. Takšne dolge seje, posebno seje samoupravnih organov, v EE niso zaželeni, ker se člani utrudijo, razprava slabi, sklepi pa se sprejemajo formalno.

Kljub temu so sprejeli nekaj sklepov, ki so po vsebini zelo dobri in konstruktivni. Naše bralce želimo seznaniti predvsem s programom dela, ki ga je ta DS sprejel, saj tega doslej ni napravil noben organ samoupravljanja v ekonomskih enotah. Njihov program predvideva:

1. DS EE bo v bodoče imel seje redno enkrat mesečno, da bi tako lažje in sproti zasledoval uspehe in ugotavljal napake ter na podlagi tega sprejemal potrebne ukrepe.

2. DS EE bo posvetil vso pozornost dobremu in pravilnemu gospodarjenju, predvsem pa prihrankom v mate-

rialu v vsaki obračunski enoti posebej, kakor v celi EE.

3. Sklepe bo sprejemal tako, da jih bo mogoče izvesti, ne da bi jih bilo treba popravljal, stornirati in preključevati. DS mora tudi uvesti nadzor nad pravilnim in pravočasnim izvajanjem sklepov.

4. DS vztraja, da dobi vsaka obračunska enota od računovodstva EE mesečne, kvartalne in letne plane. Prav tako mora vsaj do 27. v mesecu preskrbeti vodstvom obračunskih enot finančni obračun za pretekli mesec, da bodo ti lahko ugotavljali rezultate in jih primerjali s tekočim mesecem.

5. DS bo preko personalne službe EE postavil na delovna mesta takšne ljudi, ki bodo zmožni opravljati zapuščeno delo. V primerih, da bodo na delovnih mestih delavci, ki ne zmorejo opravljati nalog v celoti in pravilno, jih bodo premestili in zamenjali.

6. DS se bo trudil za znižanje bolezenske odsotnosti in nadur ter da bi čimprej prešli na nagrajevanje po enoti izdelka povsod tam, kjer bo to mogoče.

EE livarne

Potrebna bo vsaj delna mehanizacija

V ponedeljek, 8. aprila, je imel delavski svet livarne redno sejo. Poleg tehničnega poročila o poslovanju v vseh oddelkih livarne je bilo precej razprave tudi o bodočem delu, o težavah, ki zavirajo še hitrejši potek proizvodnje.

Največji problem je trenutno pomanjkanje delavcev, ki ne samo, da onemogoča pospeševanje proizvodnje, temveč jo celo občutno zavira in zmanjšuje. Posebno občutno je to pri težjih pomožnih delih v sivi livarni, kjer so delavci pri izpraznjevanju kalupnih okvirjev s kokilami izpostavljeni največjemu telesnemu naporu, ki ga spremlja še zarez pesek, vroč prah, dim in para ter je pri tem delu res težko vzdržati.

Razprava je pokazala, da bo v sedanjem položaju, ko uvajajo v martinarni četrto izmeno, težje priti takoj do manjkajočih delavcev in bo treba poiskati še sleherni notranjo rezervo, ki naj omogoči vsaj kolikor toliko redno delo. Vendar pa ta rešitev ne more biti trajna in bo treba misliti vsaj na delno mehanizacijo pri izpraznjevanju kalupnih okvirjev in kokil, ki pravi odpravi vsaj najtežje delo. Možnosti so različne, za vse pa so potrebna finančna

sredstva, ki jih v tem primeru moramo najti.

Problem, ki bi ga lahko rešili morda z dvodelnimi okvirji, z vodnim izpiranjem v komori, stresanjem kalupnih okvirjev na zabijalnem ali stresalnem stroju, žerjavu, ali pa z uporabo posebne stroja za iztiskanje kokil in kalupnih okvirjev, bo treba rešiti, sicer bo resnično ogrožena proizvodnja kokil.

Obravnavani so bili tudi drugi problemi in težave, vendar je omenjeni najbolj pereč.

Rado Torkar

EE upravnih služb

Preveč nadur

Upravni odbor EE upravnih služb je pred kratkim razpravljaval o nadurah in ugotovil, da imajo nekateri uslužbenci zelo veliko nadur; posamezniki so jih imeli v letu 1962 preko 500. Največ nadur je v gospodarsko-računskem sektorju, ostali sektorji so izenačeni, razen splošnega sektorja, ki praktično nima nadur, razen nedeljskih ur gasilcev in vratarjev. UO je sklenil, da je treba pripraviti kompleksen pregled nadur po oddelkih s tem, da se posebno analizirajo tista delovna mesta, ki imajo stalno veliko število nadur. Če se ugotovi, da so uslužbenci na teh delovnih mestih preobremenjeni, je UO mnenja, da bi bilo koristneje odpreti novo delovno mesto ali povečati normativ.

Upravni odbor EE upravnih služb je na tej seji razpravljaval tudi o uslužbencih, ki že izpolnjujejo pogoje za upokojeve. UO je zahteval od kadrovskega sektorja, da do prihodnje seje pripravi seznam vseh teh uslužbencev in posebej ugotovi ter obrazloži potrebo po njihovi nadaljnji zaposlitvi v tovarni. Od kadrovskega sektorja je UO zahteval tudi pismeno obrazložitev, zakaj nekateri uslužbenci še opravljajo delo, čeprav so že upokojeni. Prav tako obrazložitev mora kadrovskega sektorja izdelati tudi za honorarne uslužbence EE upravnih služb.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujem sindikalnemu odboru obrata plavž za obisk in darilo v času moje bolezni.

Kristina Krivec

EE
uprav-
ljajo

ustrezajo svojemu namenu in je treba to urediti z nabavno službo.

Govorili so tudi o proizvodnji v marcu, ki je bila do sedaj najvišja. To je vsekakor lep napredek obrata, toda zaradi netočnih analiz se je izplen poslabšal. Za povečanje izplena je treba ukreniti vse potrebno, da bi ga izboljšali.

S prehodom v kvaliteto je bilo ugotovljeno, da se zaradi tega v žarilnici blokov nabira vedno več ingotov, ki jih je treba pred struženjem žariti. To vprašanje je treba

Skrajšanje delovnega časa v EE visoke peči?

Na nedavnem skupnem aktivu političnih organizacij in organov delavskega samoupravljanja je sindikalni odbor EE visoke peči načel vprašanje skrajšanja delovnega časa v ekonomski enoti. S tem se ni rečeno, da bi že jutri začeli z delom po tem sistemu, temveč bi začeli z izdelavo potrebnih analiz in ostalimi pripravami. Po drugi strani bi kolektivu ekonomske enote lahko odgovorili na vprašanje, zakaj se pri nas še nismo odločili za tak način, kot so to storili v martini.

Na aktivu je bilo poudarjeno, da moramo v naši ekonomski enoti zavzeti drugačna stališča kot v martinarni in to iz naslednjih vzrokov:

Nas proizvodni plan, kakor tudi formiranje osebnih dohodkov je postavljeno na letno proizvodnjo in so pri tem računane tudi nedelje in prazniki. To pomeni, da nimamo nobenih rezerv in ne moremo trditi, da bi se proizvodnja po tem sistemu bistveno spremenila. Večjo pro-

izvodnjo lahko pričakujemo samo s spremembo kvalitete vložka ali pa z večjimi agregati. Na razpolago imamo še drugo smer, odkrivanje notranjih rezerv delovne sile na posameznih delovnih mestih. Povečati bo treba storilnost na delovnih mestih, kjer pripravljajo vložek in s pravilnimi preventivnimi ukrepi znižati odsotnost zaradi bolniških ali neopravičenih izostankov.

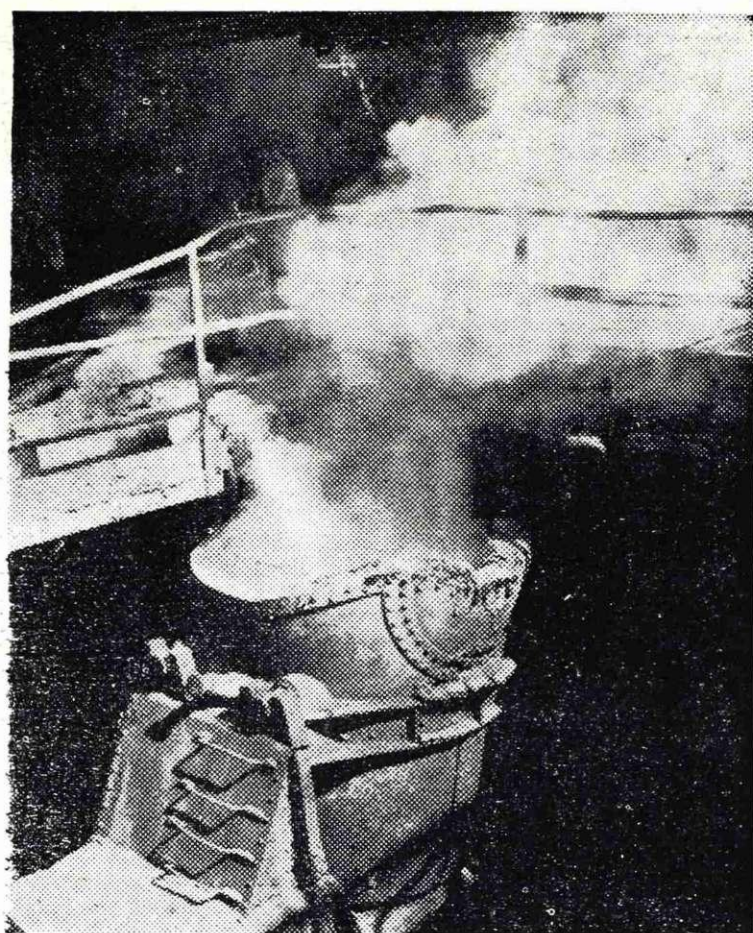
Govorili smo tudi o uvedbi mehanizacije, s tem pa bi lahko vplivali na zmanjšanje staleža v kamnolomu in pri plinskih čistilcih. V nadaljnji razpravi je bilo tudi poudarjeno, da je prav naša EE tista, kjer delamo vse nedelje in imajo delavci zelo malo prostega časa in so upravičeni do skrajšanja delovnega časa. Zaradi tega bomo morali z reševanjem tega problema takoj pričeti in poskušati vse možnosti, da bi uvedli 42-urni delavnik brez občutnega zmanjšanja osebnih dohodkov delavcev. Toda s stališča osebnih dohodkov je treba poudariti še nekaj. Delavci, ki so zaposleni pri nas, ne smejo pozabiti na zelo važen faktor, to je, koliko ur mora danes vsak delavec opraviti za osebni dohodek, ki ga prejema in da bi pri novem sistemu dela dobil za veliko manj opravljenih ur nekaj manjši ali pa celo isti dohodek. Seveda je še preuranjeno, da bi lahko že sedaj govorili o višini osebnih dohodkov delavcev, ki bi jih

dobivali po novem načinu dela, ker še nimamo pripravljenih ustreznih analiz. Poudarjeno je bilo, da bo sistem skrajšanja delovnega časa zahteval od obratovodstva dobro organizacijo dela, od delavcev pa večjo proizvodno in delovno disciplino.

Redne dopuste bo treba planirati vnaprej, skratka vsa odsotnost z dela bo morala biti manjša. Menimo, da se bo skrajšan delovni čas pozitivno izražal tudi v izostankih, ker bo po tem sistemu imel delavec več prostih dni in bo njegova fizična moč večja. Odpadle bodo tudi potrebe, da bi morali delavci neplanirano koristiti redni dopust zato, da bi se odpčili, ali pa da zaradi tega iščejo pomoči pri zdravniku.

Iz tega je razvidno, da bo za normalno delo s skrajšanim delovnim časom potrebno planirano delo v vseh primerih. Z delom in pripravami bo treba začeti takoj, da bo pri realizaciji novega sistema čim manj težav. Vsak delavec, ki je zaposlen v EE visoke peči, naj razmisli o tem, kako bi najbolje napravili, da bo odločilna beseda tudi odraz volje in pripravljenosti kolektiva kot celote. Ob zaključku posveta je bil sprejet sklep, da imenujemo komisijo, ki bo pomagala plansko - ekonomskemu oddelku in iskala ustrezne možnosti v obratu za realizacijo novega sistema, to je skrajšanja delovnega časa.

Stane Torkar

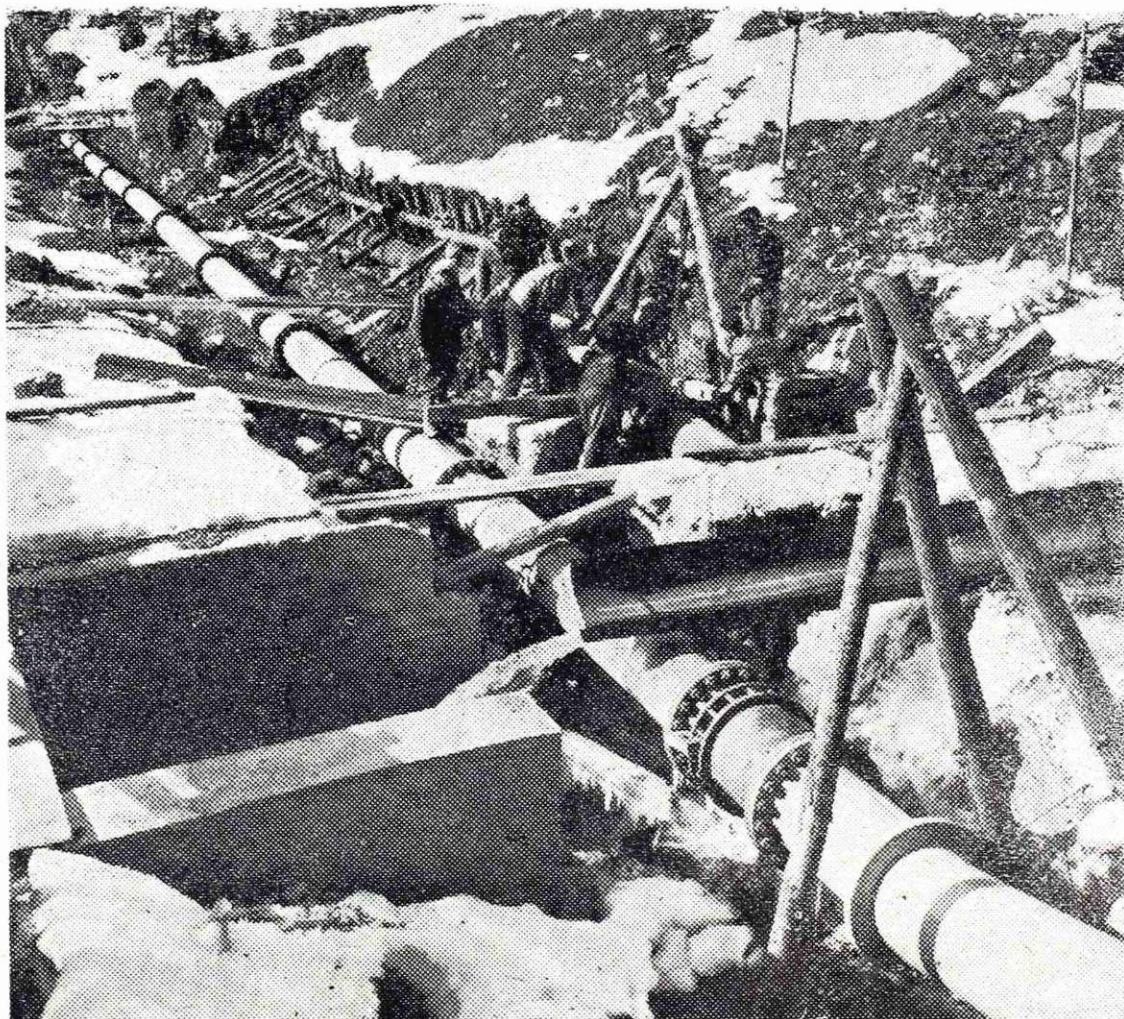
Tudi pri naših visokih pečeh je dovolj prahu, dima in plina, posebno ob šarži

Pridobili smo prostor

Za izgradnjo novega normalnega tira na haldi smo pridobili precej doslej še neizkoriščenega prostora, ki ga nujno potrebujemo za vskladiščenje surovin. Zaradi hude zime so vse zaloge kamna in starega železa pošle. Na tem mestu smo tako dobili prazen prostor, ki pa je bil previsok in ga nismo mogli zravhati z ostalim nivojem halde. Toda prav v tem času so na Belškem polju potrebovali uleže ne ugaske in smo jih dobili v hribčku na haldi potem, ko ga je buldožer izravnal. Tako smo dobili na haldi velik raven prostor, na katerem bomo lahko vskladiščili tudi zdrob, ki ga imamo sedaj v skladišču na Blejski Dobravi. Še prej pa bodo morali odstraniti 2.000 ton starega železa. S premestitvijo zdroba na haldo bomo zmanjšali tudi izdatke za drag prevoz dvigala na Blejsko Dobravo. Za enkratno prevažanje dvigala moramo plačati okrog 300.000 dinarjev.

Sedempečno obratovanje

V tem tednu je pričela martinarna obratovati s sedmimi pečmi in bo obratovala predvidoma do konca meseca. Obratovanje s sedmimi pečmi je v sedanji situaciji nujno, ker se je zaloga bram in ingotov v valjarni zelo znižala, kar že povzroča težave pri izpolnjevanju asortimenta.

V zadnjem času je bilo na starem cevovodu v Javorniškem rovtu več okvar. Zato bo treba pohiteti z dograditvijo novega cevovoda. Na sliki dobro vidimo novi del cevovoda, ki čaka na dokončno montažo

Zanimivosti v varilni tehniki

V torek, 2. aprila, je društvo varilne tehnike organiziralo zelo zanimivo predavanje o temi »posebnosti varjenja pod zaščito CO₂«. Predavatelj je bil inž. Štular, direktor Zavoda za varjenje v Ljubljani. Način varjenja v zaščiti s CO₂ prinaša velike prednosti, in sicer pri produktivnosti, to je na pri-

hranku časa in kvaliteti zvarca. Ta način varjenja je v industrijsko razvitih državah že močno razširjen, medtem ko je pri nas šele v začetni fazi oziroma v zaključni fazi proučevanja na Zavodu za varjenje v Ljubljani. Da se tudi praktično preizkusi ta način varjenja pri nas v železarni, je bilo dogovorjeno med našo direkcijo in Zavodom za varjenje v Ljubljani, da bo imenovan zavod prišel z aparaturo na Jesenice in preizkusno zavaril tlačno cev za Javornik. O tem preizkus bodo naši varilci obveščeni, tako da bodo lahko na licu mesta ugotovili prednosti omenjenega varjenja. Žal se je udeležilo tega strokovno zelo zanimivega predavanja le tretjina članov varilskega društva Jesenice.

Obenem je bil tudi redni letni občni zbor našega društva. Za novega predsednika je bil izvoljen inž. France Mlakar, obratovodja elektrodnega oddelka. Na občnem zboru je bil sprejet sklep, da bodo za dvig strokovnega nivoja članov pripravili čez leto vsaj pet predavanj, s katerimi bi člane društva seznanili z dosežki varilne tehnike, ki v splošnem napreduje v svetu z ogromnimi skoki. Organizirali bomo tudi strokovno ekskurzijo za člane društva v eno izmed naprednih podjetij, ki se ukvarjajo z varjenjem, to je »Metalno« Maribor in »Jedinstvo« Zagreb. Zaprošili bomo za izvedbo te poučne ekskurzije vsaj za delno finančno pomoč Železarno Jesenice. Le na ta način bodo lahko varilci zasledovali napredek varilne tehnike in izsledke uporabili tudi v našem podjetju.

Ko

Velik uspeh v valjarni 1300 pri proizvodnji prokron pločevine

Naša železarna se razvija v tovarno kvalitetnih izdelkov. Ta ni samo formalna ugotovitev, ampak resnično dejstvo, ki je že v letu 1962 očitno vplivalo na izpolnitev celokupne letne realizacije.

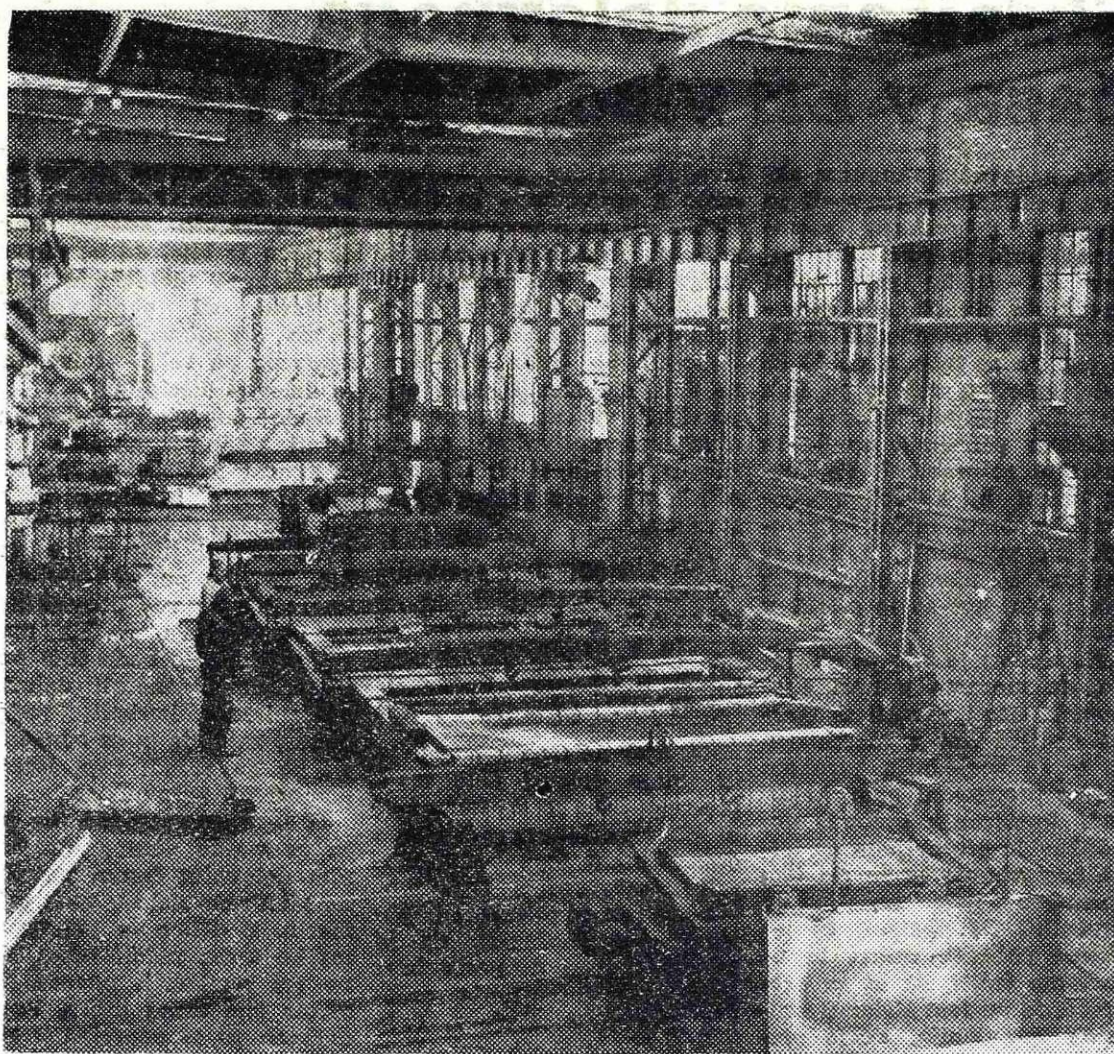
Valjarna 1300 na Javorniku ima pri tem prav gotovo precej zaslug. Kvalitetne letne naloge za to valjarno so iz leta v leto bolj zahtevne. Tako ima že letos planirano od celokupne proizvodnje 45.000 ton, 54 % pločevine različnih kvalitet in 20 % pocinkane pločevine. Torej je za navadno trgovsko pločevino ostalo le 26 %. Na takšni asortiment je vplival položaj na tržišču, ki zahteva vedno več različnih kvalitetnih pločevin. Vendar je pa tu še ena zelo važna ugotovitev za ta kolektiv in sicer njen bodoči obstoj. Novi tehnološki procesi valjanja in fine pločevine na kontinuirnih progah v kolobarjih so popolnoma izpodrinili star način valjanja, ki ga imamo mi. V visoko razvitih industrijskih deželah opuščajo valjanje pločevine s toplimi valji in so take valjarne že zelo redke. Obstoj teh valjarn je mogoč le, če se preusmerijo na valjanje visokolegiranih kvalitet in elektro pločevine. Zato je vsak premik v kvaliteto za valjarno 1300 velikega pomena.

Visokolegirane specialne kvalitetne pločevine so za to valjarno prokroni. Tu je mišljena v glavnem nerjaveča pločevina in ognjevzdržna pločevina. Zanimiva je nerjaveča pločevina, ki zahteva specialno obdelavo po valjanju. Nerjavečo prokron pločevino smo sicer izdelali že leta 1947, ko je bila odlita prva elektro šarža. Pločevina je bila takrat dobavljena v surovem stanju kirurški oddelku ljubljanske bolnišnice. Takrat nismo preverjali podatkov o njeni kvaliteti tako, kot jih preverjamo in zahtevamo sedaj. Po statističnih podatkih je valjarna 1300 od leta 1954 izdelovala elektro specialno visokolegirano pločevino, in sicer:

leta 1954 – 15 ton, leta 1955 – 14,8 ton, leta 1956 – 12,8 ton, leta 1957 – 22,2 tone, leta 1958 – 31 ton, leta 1959 – 19,4 tone, leta 1960 – 51,6 ton, leta 1961 – 110,2 tone, leta 1962 – 176,7 ton.

Iz tega vidimo, da je bila pospešena proizvodnja te pločevine šele leta 1960. Poleg velikih težav pri osvajanju proizvodnje elektro specialne visokolegirane pločevine, prokronov, od izdelave jekla v elektropeči preko valjanja, čiščenja, termične obdelave, je pa nastopila glavna ovira, ko je bilo treba pločevino belo lužiti. Za ta tehnološki postopek nismo imeli pri-

merne lužilnice. Rešitev je bila le v tem, da bi postavili novo lužilnico, primerno za luženje s specialnimi kisljinami. Da bi pa zadovoljili kupce in dobavljali pločevino brez škajev, to je belo luženo, je obrat postavil provizorično lužilnico. Prvi poizkusi luženja so bili sicer v sedanji lužilnici, v lesenih kadeh, nato pa v pločevinastih kadeh, prevlečenih s polivinilom. Fluorovodikova in solitna kislina, ki jih uporabljajo za to luženje, pa sta škodljivi zdravju. Obrat se je zato odločil, da postavi leseno kad, prevlečeno s polivinilom, izven lužilne lope in to v sedimentno jamo lužilnice. Preko te kadi so namestili škripec »ho-ruk« za manipulacijo pri luženju, napravili dvoje lesenih sider za vlaganje pločevine in vse te naprave prekrili s streho iz odpadne pločevine. Lužilnica oziroma ta provizorij je popolnoma odprt, kljub temu pa lepo služi svojemu namenu. Prvič so delali v tej provizorični lužilnici 4. avgusta 1961 in ta dan pod nadzorstvom obratovodstva izlužili prvih 23 kosov prokron pločevine. Proizvodnja se je od tega dne stalno dvigala in je leta 1962 porasla že za 245 % proti letu 1960. Letos ima obrat planirano 380 ton visokolegirane pločevine, pri čemer upamo, da bo ta lužilni provizorij še zadostoval. Predračunska vsota za provizorij je bila 270.000 dinarjev in res so porabili le 300.000 dinarjev. Realizacija se je po prodajni ceni povečala proti letu 1960 za okrog 118 milijonov dinarjev. Zato

Sedanja lužilnica za žvepleno kislino, v kateri so napravili prve poizkuse luženja prokron pločevine

je prav, da o takih uspehih obveščamo celoten kolektiv železarne in da na tem mestu damo priznanje kolektivu javornika II ter vsem tistim, ki so pri reševanju problema luženja prokron pločevine tesno sodelovali z obratom. Prav povezava obrata s službo OTK ter z našimi vzdrževalci je pripeljala do tega uspeha. Upoštevati pa moramo že sedaj, da ne moremo ostati samo pri provizoriju in da moramo temu kolektivu nuditi možnost, da bo lahko postavil odgovarjajočo lužilnico za večjo proizvodnjo.

Ciril Odlasek

Iz jugoslovanskih železarn

ŽELEZARNA RAVNE

Na letnem zboru sindikata Železarne Ravne, ki so se ga udeležili tudi zastopniki sindikalne organizacije naše železarne, so se ravenski železarji temeljito pomenili o svojem delu v preteklem obdobju in o smernicah za bodoče delo.

Za predsednika tovarniškega odbora je bil ponovno izvoljen Miha Ošlak, prav tako ponovno tudi Ivo Kohlenbrand za tajnika in Viktor Kastelic za blagajnika.

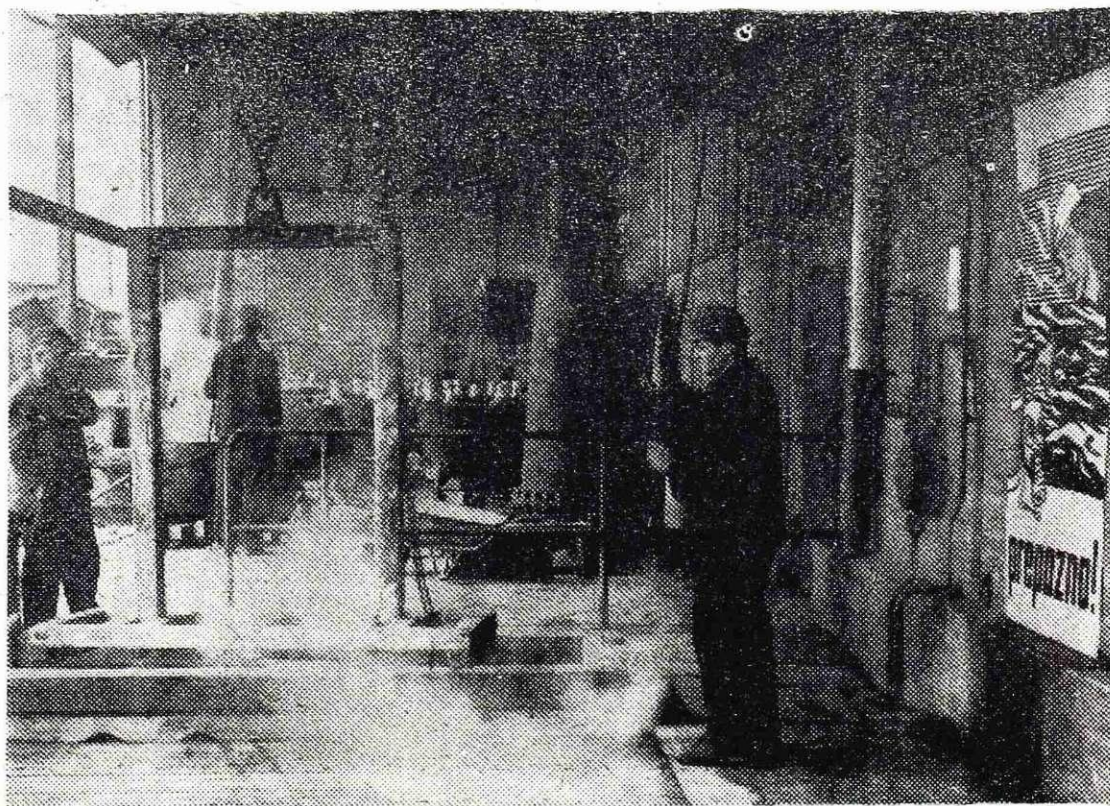
ŽELEZARNA ŠTORE

Pri analizi poslovanja v preteklem letu so štorski železarji ugotovili, da je rentabilnost v primerjavi z letom 1961 nekoliko manjša. Produktivnost po količini pa je lani v primerjavi z letom 1961 porasla povprečno za 2 %, po vrednosti pa je nižja za 3 %.

Povprečni osebni dohodek se je povečal z 31.950 din v letu 1961 na 32.802 din v letu 1962 in sicer predvsem zato, ker je bilo lani manj opravljenih ur, pa tudi masa izplačanih osebnih dohodkov je v letu 1962 nekaj višja. Največ zaposlenih je imelo lani povprečni osebni dohodek od 25 do 40.000 dinarjev, medtem ko so bili le trije člani tega kolektiva, katerih povprečni mesečni osebni dohodek je znašal več kot 100 tisoč dinarjev.

ŽELEZARNA SISAK

Tudi v Železarni Sisak se borijo proti poškodbam na delu, ki jih je bilo lani 812. Poškodovano se je 14 % delavcev in so zaradi poškodb izgubili 15.071 delovnih dni. Največ izgubljenih delovnih dni je bilo v jeklarni, in sicer 2.341, v valjarni 2.115, na visokih pečeh 2.029, v strojnem vzdrževanju 1.794 itd. Največ je poškodovanih ne-kvalificiranih delavcev, in to v prvi izmeni. Najpogostejši vzrok nesrečam je neracionalen ali nesiguren način dela (170 primerov). 108 nesreč se je zgodilo zaradi kršenja HTV predpisov, 97 pa zaradi pomanjkanja splošne kontrole.

Provizorična lužilnica za prokron pločevino, ki je omogočila zvišanje proizvodnje elektro specialnih visokolegiranih pločevin za 245 odstotkov v l. 1962 v primerjavi z letom 1960

Kmalu železniška zveza z Belškim poljem

O sedanjih delih na Belškem polju, nam je vodja izgradnje novih valjarn povedal, da dela napredujejo po predvidenih načrtih. V zaključni fazi so dela pri izgradnji nasipa in v času, ko to poročamo, utrjujejo nasip na obeh straneh nadvoza, ki je že izoliran. Nadaljujejo tudi s polaganjem železniških tirov, tako da bo s 1. majem že vzpostavljena železniška zveza med obrati na Jesenicah in Belškem polju.

V zadnjem času so postavili že 15 stebrov za stripper halo, začeli pa so tudi z montažo veznikov in žerjavne proge za to halo. Postavili so tudi prvi nosilni steber za bluming halo, medtem ko izkop in betoniranje temeljev za ostale stebre bluming hale lepo napreduje. Ozko grlo

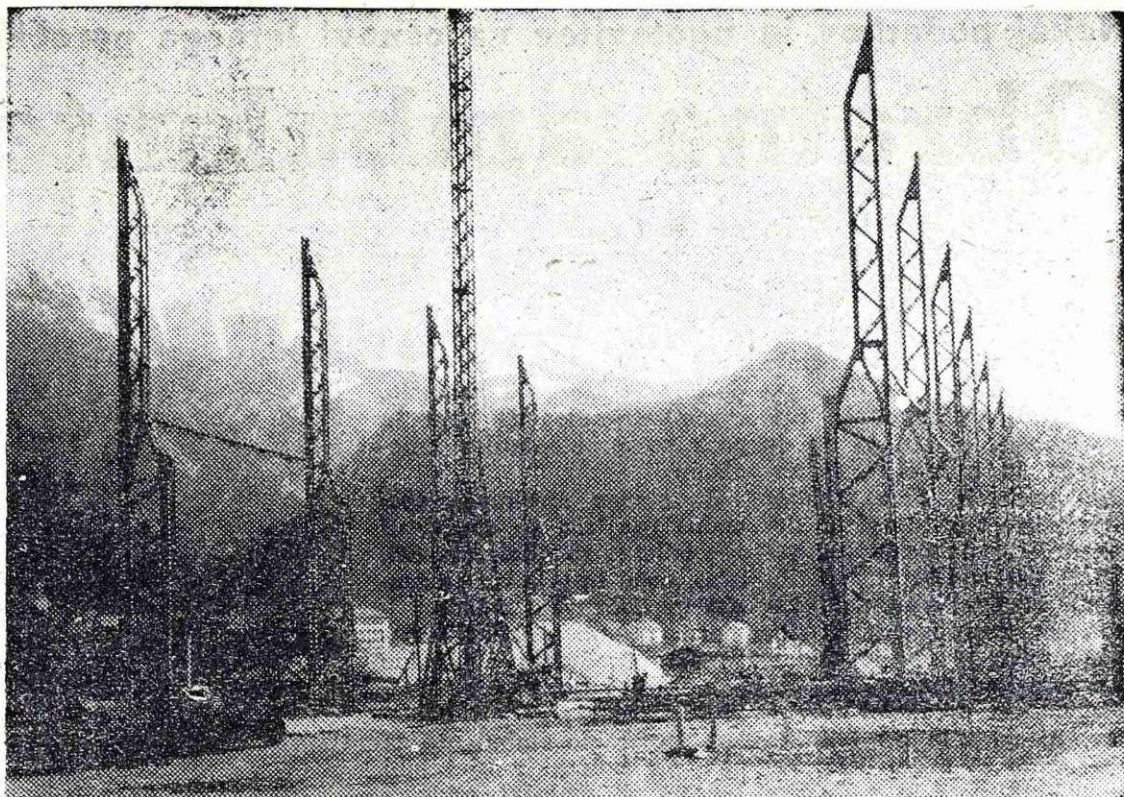
predstavlja izkop velike jame za škajo, ki bo dolga 30, široka 6 in globoka 17 metrov. Izračunali so, da bodo s pomočjo posebnega bagra z žlico izkopali okrog 30.000 kubičnih metrov materiala. Material bodo delno vgradili še v nasip, nekaj pa ga bodo vskladiščili poleg jame. Kljub težavam predvidevajo, da bodo dela pri izkopu te jame gotova že do konca maja, saj morajo delavci Gradisa, ki gradijo ta objekt, pohiteti, ker je gradnja jame vezana na izgradnjo treh stebrov za bluming halo.

Posomezne dele konstrukcije so doslej vozili iz Maribora s kamioni, zdaj pa bodo morali prevoz konstrukcij preusmeriti na železnico zaradi slabe ceste Ljubljana-Maribor. V teku so tudi dela pri prekritju dela hale, ki je namenjena za potrebe jeklovika. Ta hala je bila prvotno mišljena za potrebe vzdrževalcev.

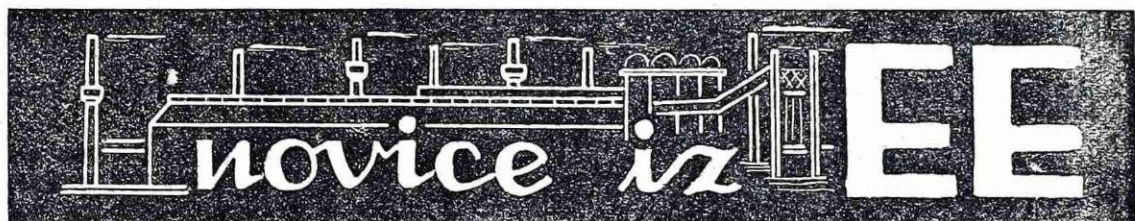
Ob zaključku našega razgovora z inž. Pernetom, smo se pozanimali še za opremo, ki jo bomo dobili iz ZDA. Že na zasedanju CDS je bilo sporočeno, da je brusilni in polirni stroj za nerjavečo tanko pločevino pripravljen v pristanišču v New Yorku za vkrcanje na ladjo. Do konca leta bodo iz Amerike pripeljali še škarje za rezanje debele pločevine, opremo za vlečno linijo ter žarilno peč za jeklovlek, kakor tudi opremo za globinske in potisne peč v novih valjarnah »Bela«. Vso ostalo opremo za nove valjarne pa bomo dobili iz ZDA v prvi polovici prihodnjega leta.

Iz železarne Smederevo

Tudi v smederevski železarni imajo strokovno knjižnico. Povprečno si 150 ljudi mesečno izposojajo knjige. Knjižnica ima nekaj več kot 2.500 nemških, ruskih, francoskih, angleških in domačih knjig. Lani so nabavili 152 novih knjig v vrednosti 269 tisoč dinarjev. Vsak bralec ima lahko knjigo največ dva meseca. Knjige si največ izposojajo inženirji, pravniki, ekonomisti, tehniki, precej pa je tudi visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev, ki so redni bralci.

Iz dneva v dan je več stebrov za novo stripper halo na Belškem polju

TRANSPORT

Ker je bilo treba pripraviti zalogo zdroba, ki je vskladiščen na Blejski Dobravi, prostor na haldi pa še ni bil pripravljen, so morali poslati dvigalo. Glavni delovodja Drago Košir je organiziral prevoz tako, da so dvigalo peljali pod mostičkom na haldi po novem nasipu, od tam pa dalje čez novi most čez Savo na Blejsko Dobravo. Tako so prihranili 150.000 dinarjev za prevoz, ki bi jih morali plačati železnici.

JAVORNIK II

V marcu so odpremili iz pocinkovalnice le 35 ton pločevine, čeprav imajo odprtih naročil še za 280 ton pocinkane pločevine. Tudi dinamno pločevine so odpremili le 20 ton, odprtih pa je naročil še za 500 ton te pločevine.

Pričakujejo, da bo v tem mesecu rešena kritična situacija z nabavo surovega cinka, ker ga bodo večje količine uvozili. Upajo, da po-

cinkovalnice zaradi pomanjkanja cinka ne bo treba več ustaviti.

MARTINARNA

Do konca aprila morajo izprazniti prostor na spodnjem koncu hale martinarne, kjer bodo postavili novo elektropeč. Zato bodo preselili iz zidavo ponov na prostor vzporedno s halo žične valjarne, prav tako pa bo potrebno tudi odstraniti zalogo ognjevarne opeke za remonte.

Štefan Stiska, upokojenec z ženo in sedemnajstimi jurji pokojnine, si je zaželel solate. Z njegovo pokojnino je čisto nemogoče kupiti kakršnekoli vitaminov. Ko si je ogledal na trgu buržoazno drag radič po sedemsto dinarjev, se je odločil, da si bo treba nabrati regrata, čeprav mu škriplje v kolenih; ko se skloni k zemlji. Oni dan je šel gledat, če je regrat zbral že dovolj svoje proletarske skromnosti in si je upal pogledati iz zemlje. Šel je ob progi in spotoma premišljeval:

»Ej, regrat, ta ti je za vsakega. Okusen je in zdrav. Zgornji sosed, ki zasluži petdeset jurjev, ga kupuje na trgu po petsto dinarjev, moj pa raste zastoj. Navrtal si ga bom in enako dobro mi bo teknil, najsi bo z zasebne njive ali s socialističnega travnika. Ko ga takole iščeš sem in tja med travo, ko se sklanjaš k tlom in ko z zadovoljstvom gledaš, kako se ti polni cekar, doživljaš prijetno upokojsko rekreacijo, čeprav te potem bole kolena in hrbet.«

Stiska je pletenčil svoje misli in bi jih bil še, da ni zagledal prvih nazobčanih vitaminov. Izvlekel je nožič in začel polniti cekar. Prešel je progo in pogledal za hlaponom, ki je pihal v Dolino. Na nasipu je našel nekaj prav velikih in drobno nazobčanih. V sedemdesetih letih si je bil nabral izkušenj, zato je iskal tistega najokusnejšega z dolgimi, belimi listi, ki raste na starih deteljščih ali na peščenem svetu. In takle železniški nasip je kakor nalašč dovolj peščen. Vzpel se je na vrh, prekoračil tire in se spustil v pašo. Tam zadaj je šumela malce narasla Sava, kmalu za njo pa so se belile v mežakljarski strani krpe prepelega snega. Štefan se je ozrl in ni več odtrgal oči. Stisnilo ga je v prsih

in počasi je zaprl svoj nožič. Nobenega regrata ni več izvrtal. Znašel se je na pokopališču, na tako nenavadnem pokopališču, na kakršnem še svoj živ dan ni bil, na pokopališču milijonov!

Ko stopimo na pokopališče, se zresimo, zamislimo in z umirjeno hojo, pritaeno besedo ter nadihom spoštovanja izkažemo resnobo. Stiska je snel tudi klobuk. Obstal je z globokim spoštovanjem. Nemo in s tiho pobožnostjo se je poklonil raztresenim milijonom. Ne da bi jih

»Na pokopališču milijonov«

kakorkoli spravljaj v sklad s svojo penzijo, jih je spoštoval zavržene in gnijoče, razmetane in smrdeče.

Tudi na tem nenavadnem pokopališču deluje zakon dialektike, ki trdi, da se vse na svetu sprevača v svoje nasprotje. Vsak siromak je pokopan v krsti in zagreben v zemljo. Milijoni nimajo krste in gnijo nepokopani. Na pokopališču jih vozijo delavci komunalnega podjetja in jih odlagajo, kakor pač pride. Zdaj leži na površju gomila, obsegajoča dober hektar. V njej je poleg ničvrednega pepela že skoraj za majhen rudnik surovin — milijonov. Delavci komunalnega podjetja jih vsako dopoldne pobirajo v hišah in blokih. Zdaj že lahko merimo na tone vse navoženost štetlo (cele in razbite steklenice, drobce šip ipd.), konzervne škatle in drugo odpadno kovino ter papir, vsepovsod papir, ki ga, če teden dni ni dežja, veter odnaša z gomile.

Proti Hrušici je še dovolj prostora in gomila se vstrajno širi v Dolino. Pokopališče narasča in milijoni se kopičijo.

Globoka presunjenost in pieteta sta Stiski zaobrnila misli. »Če se zgodi, da milijonarji umirajo v revščini, si je dejal, »potem so njihovi grobovi bolj zapuščen kot grobovi revežev. Na temle jeseniškem pokopališču milijonov je vse navzkriž, razmetano, grdo in smrdi. — Kako bi bilo drugače? Pravijo, da star papir uvažamo. Celo iz Anglije. Na svetu so mnogo večji reveži od nas, da morajo takele stvari prodajati. Pri nas lahko mirno gnijejo. Mi smo bogati in to lahko vsakomur dokažemo.«

Po nasipu se je pripodil s Koroškega popoldanski brzovlak in Štefan se je ozrl. »Le naglejte se reveži inozemski!« je nagovoril radovedne inozemce, ki so zvedavo kukali skozi okna. »Pri nas lahko papir, steklo in kovine navlečemo na takole pokopališče in nam ni treba vsega tega pošiljati nazaj v tovarne. Kaj za to, če ne izgleda prav lepo takole pokopališče in če malo zaudarja? Saj smo turistična dežela in vam lahko že na pragu dokažemo, da nismo reveži.«

Potem je Štefan Stiska pokrtil klobuk, se ozrl po regratu v svojem cekarju in ugotovil, da ga bo komaj dovolj za večerjo. Počasi je zakoračil proti domu in mislil na pokopališče milijonov, ki ga je to popoldne čisto slučajno odkril.

(P. S. — Navodilo tistim, ki si žele ogledati pokopališče: Pojdite skozi Log Ivana Krivca tesno za progo pičel kilometer proti zahodu!)

Svarun

Nekaj podatkov in ugotovitev na osnovi letnega poročila

Obratne ambulante železarne

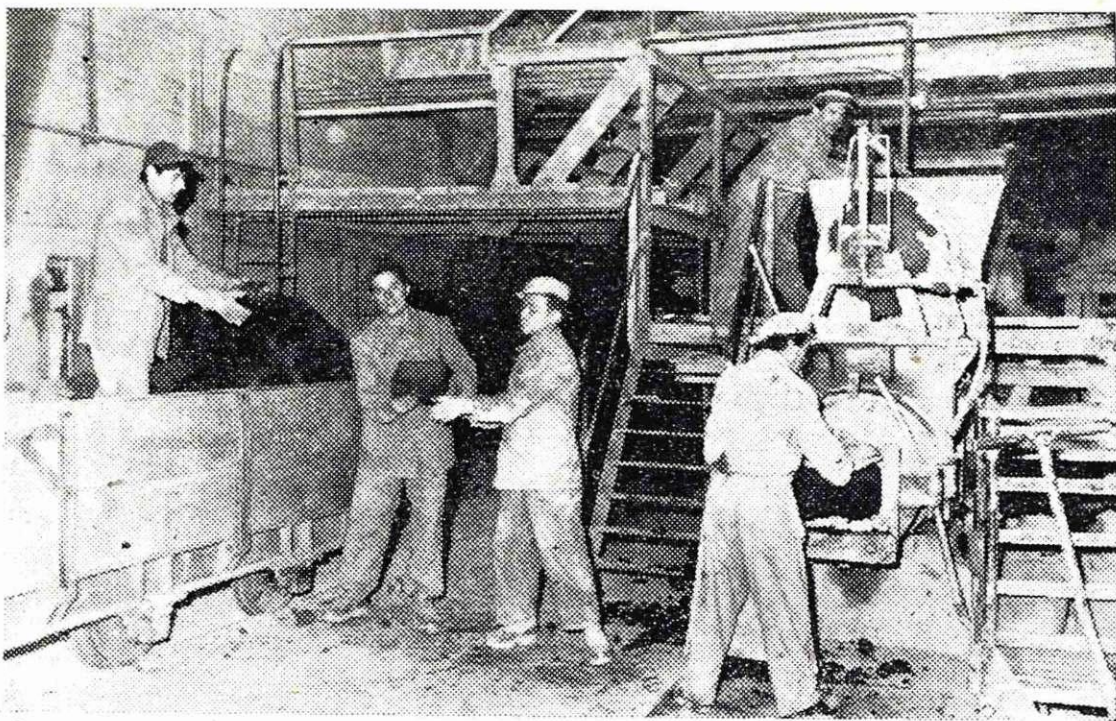
Obratna ambulanta Železarne Jesenice je opravljala z lastnim strokovnim kadrom (4 zdravniki, 2 medicinski sestre in 1 administratorka) vse potrebno zdravstveno preventivno delo po posebnem, predhodno pripravljenem planu, ki ga je potrdil in sprejel CDS našega podjetja. Sem štejejo: prvi zdravniški pregledi novospregletih delavcev ter vsi ostali sistematični ter periodični pregledi v smislu zakonskih predpisov in uredb.

Zanimivo je, da je bilo v lanskem letu opravljenih 865 zdravniških pregledov novincev, da je bilo od teh 566 sposobnih za težko delo, 286 sposobnih za delo z določenimi omejitvami, 11 začasno nesposobnih za delo in 2 stalno nesposobna za delo. Zaradi težkih delovnih pogojev je bilo za sistematične preglede določenih 4488 naših fizičnih delavcev. Od teh je bilo dejansko pregledanih le 77,4 odstotka ali 3472, od tega 3193 moških in 279 žensk. Specialist za ženske bolezni je pa še posebej pregledal 851 žensk. Vzrok, da se 22,6 odstotka članov kolektiva ni udeležilo sistematičnega pregleda moramo iskati v nediscipliniranosti posameznikov in neresnosti mojstrov in administrativnega osebja pri obveščanju. Zdravniki so si delo porazdelili po posameznih ekonomskih enotah, ogledali so si delovna mesta in delovne pogoje ter se seznanili z delovnim procesom. V vsaki ekonomski enoti so se zanimali za ureditev sanitarij, osebno zaščito zaposlenih, discipliniranost pri delu in socialno problematiko zaposlenih.

Za strogo strokovne specialne preglede so angažirali specialiste za bolezni oči, ušes, nosu in grla ter za ženske in živčne bolezni. V primerih raznih poklicnih bolezni, predvsem pljučne pneumosilikoze, pa so obratni zdravniki pošiljali obolenje v Centralno ambulanto za poklicne bolezni v Ljubljani ter na pulmološki oddelek bolnišnice za TBC na Golniku.

Od 3472 sistematično pregledanih delavcev jih je bilo prvič na tovrstnem pregledu 1099, na ponovnem pa 2363. Še bolj pa je zanimiva ugotovitev obratnih zdravnikov, da je od vseh pregledanih le 42,6 odstotka popolnoma zdravih.

Analiza pregledov kaže v prvi vrsti na bolezni dihalnih organov, saj je bilo ugotovljenih 475 tovrstnih obolenj. Telesna podhranjenost in izčrpanost je bila ugotovljena v 339 primerih, za kroničnim katarjem želodca boluje 174 članov kolektiva, živčno razvranih pa je bilo 179. Kronično revmo in kro-

V šamotarni so izdelali prvo fazo odpraševalnih naprav

nično vnetje nebnic ima po 10 članov kolektiva, razširjeno venozno ožilje na nogah (krčne žile) pa 151 oseb itd.

Pri sistematično pregledanih moških je bila ugotovljena pri 523 osebah normalna telesna teža, pri 1482 osebah nad normalno, pod normalno pa pri 1188 osebah. Krvni pritisk je bil povišan pri 767 osebah, znižan pa pri 559 pregledanih, vitalna kapaciteta pljuč pa pod normalno v 825 primerih. Krvna sedimentacija je bila povečana pri 750 osebah, krvno barvilo pa znižano pri eni osebi. Urin (seč) je bil negativen na beljakovine pri 2856 pregledanih, sled so ugotovili pri 195 osebah, pozitivnih pa je bilo 140 oseb.

Ženske so imele normalno telesno težo v 49 primerih, nad normalno v 153, pod nor-

malo pa v 77 primerih. Povišan krvni pritisk ima 51 žensk, znižanega pa 41 žensk.

Tudi vitalna kapaciteta pljuč je bila pod normalno pri 233 ženskah. Krvna sedimentacija je bila povišana pri 139 osebah, krvno barvilo znižano pri dveh osebah. Število rdečih krvnih teles pa le v enem primeru pod normalno. Preiskava urina (seča) je pokazala sled na beljakovine v 38 primerih, pozitivno reakcijo pa pri 27 osebah.

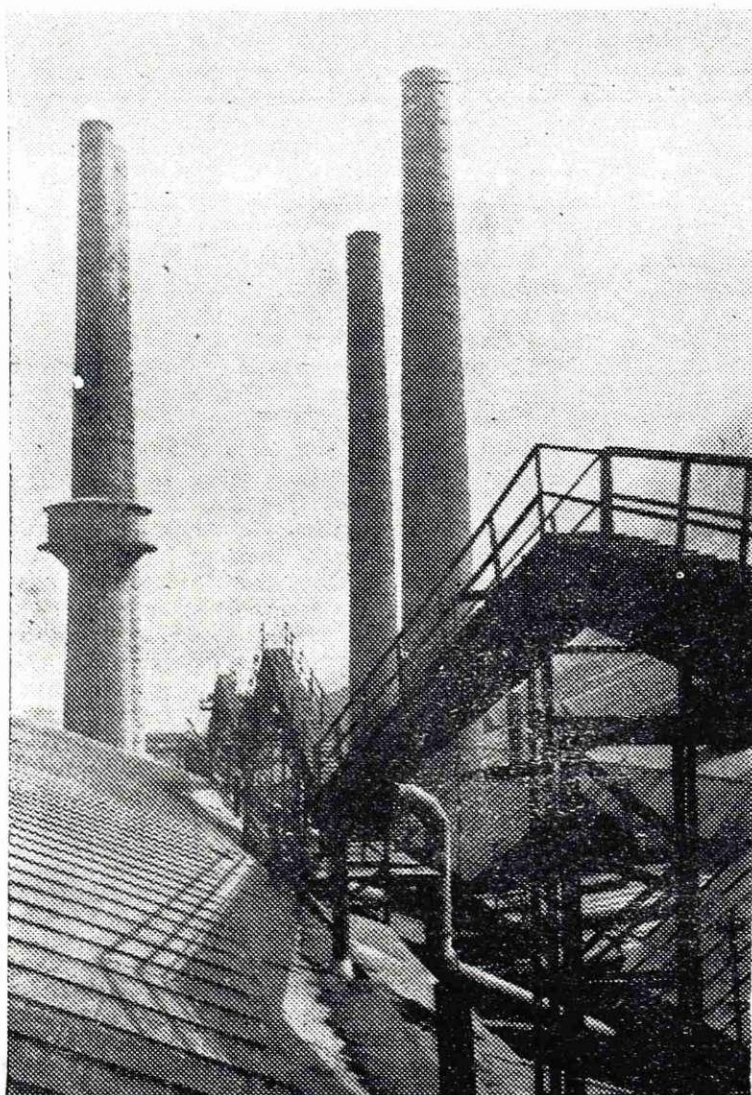
V letu 1962 je bilo v Centralni ambulanti za poklicne bolezni v Ljubljani pregledanih 80 članov našega kolektiva. Številčno stanje obolenj z diagnozami: silikoza, pneumokonioza, industrijska pljuča, je po posameznih ekonomskih enotah naslednja:

Ekonomska enota	silikoza	pneumo-konioza	industrij. pljuča	skupno
plavž	8	19	4	31
šamotarna	17	7	—	24
martinarna	10	25	2	37
plinski generatorji	1	—	—	1
gradbeni oddelek	10	6	1	17
hl. valjarna — žičarna	3	3	1	7
livarne	9	21	1	31
elektrodni oddelek	2	3	—	5
promet	1	1	—	2
javornik I	2	1	—	3
javornik II	1	—	—	1
energetsko gospodarstvo	1	2	—	3
konstruktorska delavnica	1	—	—	1
nadzorna služba	2	1	—	3
plinska in vodna energija	1	—	—	1
žična valjarna	2	—	—	2
gospodarsko-rač. sektor	1	—	—	1
cevarna	—	1	—	1
mehanična delavnica	—	1	—	1
žebeljarna	—	1	—	1
skupno	72	92	9	173

Največ silikotičnih obolenj je bilo ugotovljenih v šamotarni, kar pa nas ne čudi, saj doslej ta obrat ni imel tehnično izvedenega odpraševanja. V lanskem letu je bila izvedena prva faza del pri montaži odpraševalnih naprav, letos pa bodo izvedli še drugo in tretjo fazo, tako da bo predvidoma zajeto 85 odstotkov vsega finnega prahu že ob nastanku. Nič več ne bomo »proizvajali« novih silikotičarjev, tudi delo v šamotarni bo znosno — če lahko verjamemo trditvam tehnikov in vodstvu obrata.

Rekonstrukcija v martinarni bo tudi bistveno prispevala k zmanjšanju poklicne zapršenosti dihalnih organov pri tam zaposlenih fizičnih delavcih. V livarnah se zdravstveno stanje iz leta v leto popravlja, saj vodstvo obrata vse bolj uvaja strojno čiščenje odlitkov. Izredno problematična pa je še vedno obstoječa aglomeracija in delovni postopek na pržnih pečeh! Iz dneva v dan z negotovanjem ugotavljamo rdeči prah po vseh pisarnah in mestu ter njegovi bližnji in daljni okolici. Zato se ne čudimo, da so tudi dihalni organi delavcev na teh deloviščih močno zapršeni... Čas bi že bil, da se tudi ta škodljiva nevšečnost odpravi!

Poklicno ogroženi pa so tudi delavci, ki imajo opravka s svincem, zato je bila pri nekaterih ugotovljena tudi zastrupitev. V 172 primerih je bil poslan seč v preiskavo na porfirine, rezultati teh pregledov so po ekonomskih enotah in številčno naslednji:

Ali smo že dovolj storili, da bi zmanjšali količine prahu in plinov, ki zastrupljajo ozračje in kvarno vplivajo na zdravje naših delavcev in ostalega prebivalstva?

Iz letnega poročila ambulate

(Nadaljevanje s 6. strani)

Ekonomska enota	Urin na porfirine		
	šibko pozitiv	pozitiven	močno pozitiven
plavž	5	4	2
predelovalni obrati —			
patentirnica, pocinkovalnica	8	2	4
javornik III —			
inštalaterji, ključavničarji	2	—	—
konstrukcijski oddelček —			
instalacija	5	—	—
martinarna — staro železo	2	2	—
skupno	22	8	6

Obratna ambulanta je takoj pristopila k zdravljenju v vseh naštetih primerih, ugotovljamo pa, da poklicno ogroženi sami ne sodelujejo dovolj zavestno pri vseh preventivnih ukrepih. Kaje-nje med delom, malicanje na delovnem mestu z ne-umitimi rokami, shranjevanje malice v bližini delovnega mesta ali gretje mleka ob robu banj, napolnjenih z raztopljenim vročim svin-
cem, je strogo prepovedano, ker z rokami prenašamo svinčev prah na ustno sluz-
nico in preko nje v telo. — Kljub temu, da smo že ne-
štokrat opozarjali vse de-
lavce, zaposlene pri takih
delih, na nevarnost zastrup-
ljenja s svincom, se stanje
ni izboljšalo.

Na osnovi sistematičnih pregledov so obratni zdrav-
niki predlagali za 116 članov
našega kolektiva zdravljenje
ob morju ali v toplicah. Na
okrevanje v Crikvenico je
bilo poslanih 36 naših delav-
cev in delavk.

Na osnovi izvidov in pred-
logov Centralne ambulate
ta poklicne bolezni v Ljub-
ljani so naši obratni zdrav-

niki napisali 12 predlogov za
spremembo delovnega mesta
delavcem, ki so bili zaposle-
ni na zdravju škodljivih de-
lih.

Vsi, ki so zaposleni na ta-
kih delovnih mestih, kjer je
močan ropot (žebljarna,
konstrukcijska delavnica,
hladna valjarna), so bili prav-
tako poslani k otologu za
ugotovitev odstotka nagluš-
nosti. Okulist pa je pregle-
dal 246 delavcev.

Ginekološko je specialist
pregledal 851 žena, toda le
263 žena je bilo spoznanih
za ginekološko zdrave. Pri
430 ženah je bila ugotovlje-
na po ena ginekološka diag-
noza, pri 129 pa 2, 14 žena
pa je imelo po tri ali več
ginekoloških diagnoz hkrati.
Po planu bi moralo biti
pregledanih lani 200 mladin-
cev in mladin, k pregledom
pa jih je prišlo le 127 — 102
mladinca in 25 mladin ali
63,5 odstotka.

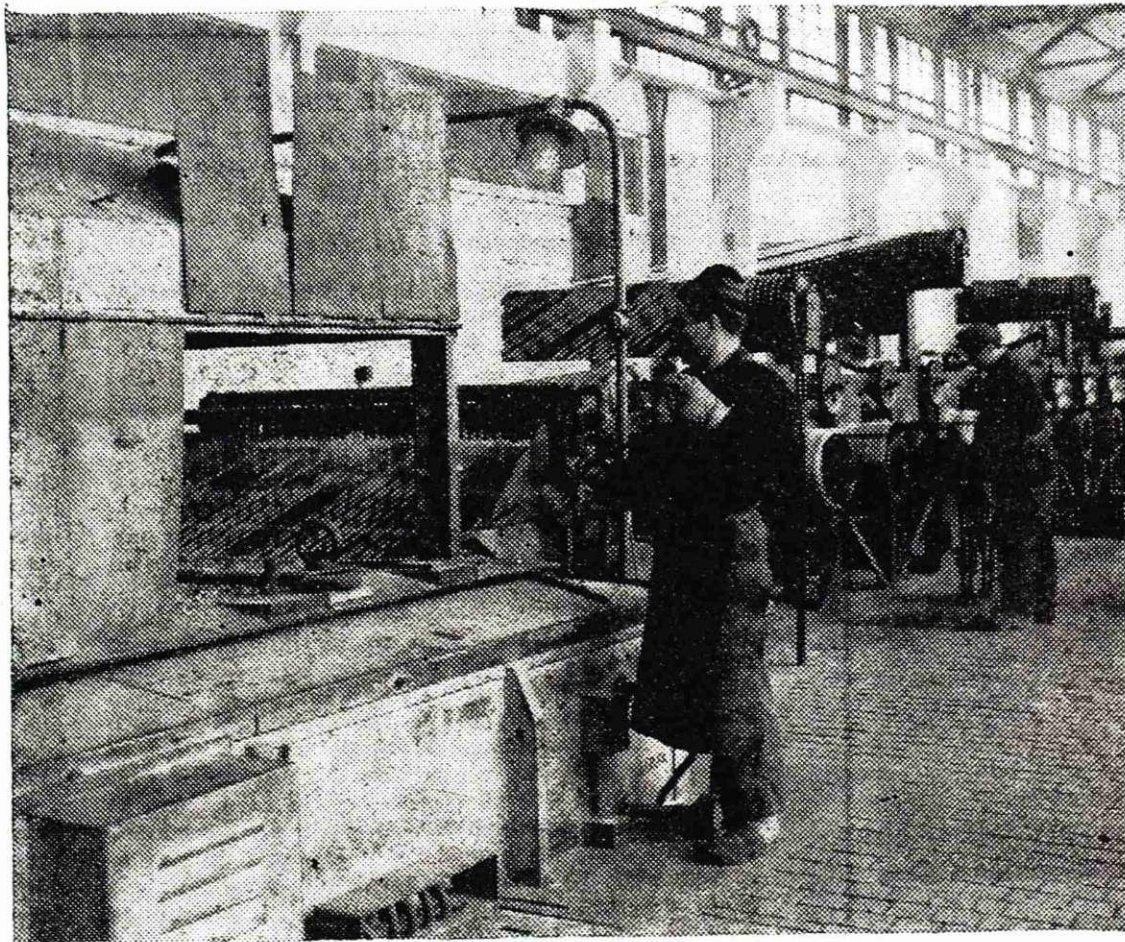
Pri mladincih jih ima te-
lesno težo nad normalo 42,
pod normalo 36, krvni pri-
tisk je bil v treh primerih
zvišan, vitalna kapaciteta
zmanjšana v 18 primerih,
krvna sedimentacija pa zvi-
šana v 19 primerih. Vsi so

bili tudi rentgensko pregle-
dani in je izvid pokazal pri
93 osebah zdrava pljuča, v 9
primerih pa so bile vidne
spremembe bronhijalnega
tkiva. Na žalost od pregle-
danih mladincev že 23 oseb
kadi, 79 pa je nekadilcev. —
Podhranjenost je bila ugo-
tovljena pri 36 mladincih,
kar je sorazmerno visoko
število!

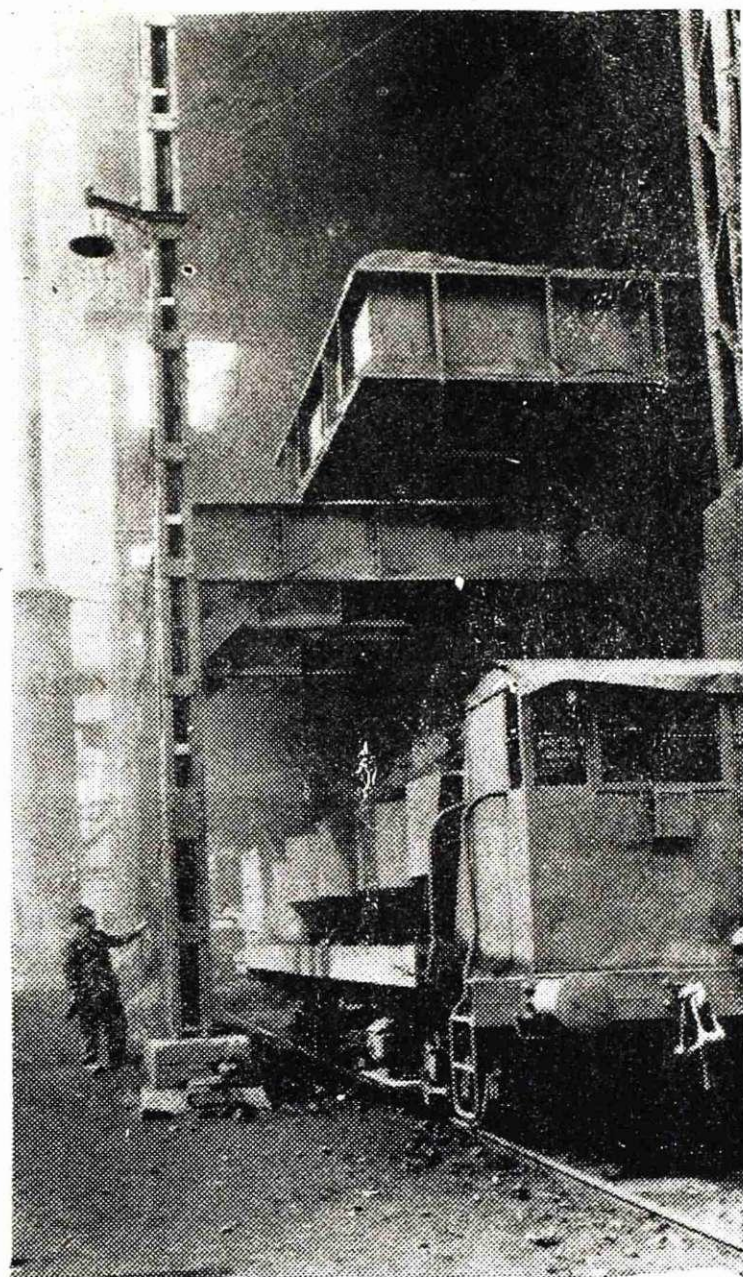
Pri mladinkah je bila te-
lesna teža nad normalo v 11
in pod normalo v 9 prime-
rih. Pri vseh mladinkah je
bil krvni pritisk normalen,
dočim vitalna kapaciteta
pljuč normalna le v 3 pri-
merih, pod normalo pa v 22
primerih. Krvna sedimenta-
cija je bila zvišana v dese-
tih primerih. — Rentgenski
pregled pljuč ni odkril niti
pri eni mladinki vidnih
pljučnih sprememb. Le ena
mladinka kadi.

Kot je že zgoraj navedeno,
je visoko število telesno sla-
bo razvitih in podhranjenih
mladoletnikov, poleg tega
zdravniki ugotavljajo pri
njih visoko število kroničnih
obolenj nebnic, ki tvorijo
žariščno vnetje in prej ali
slej lahko povzročijo reuma-
tične težave in reumatične
okvare srčnih zaklopk in
srčne mišice. Ugotovljeno je
visoko število kroničnih
bronhitid, ki so v veliki me-
ri posledica prezgodnjega
kajenja. Po mnenju zdravni-
kov so ti mladoletniki po-
trebni v letošnjem letu iz-
datne telesne rekreacije. V
35 primerih je bilo ugotov-
ljeno gnilo in defektno zo-
bovje.

Tudi mladoletniki so bili
sistematično pregledani in
sicer prvič 74 mladoletnikov,
ponovno pa 53. Na osnovi iz-

Obolenj zaradi svinca je največ v patentirnici in pocinkovalnici, saj so ugotovili kar pri 14 delavcih urin pozitiven na porfirine

Odkar obratujejo pržne peči imamo na Jesenicah in v okolici velike količine rdečega prahu. — Največ težav glede zapraševanja imajo prebivalci na Stari Savi

vidov teh sistematičnih pre-
gledov je bilo poslanih na
okrevanje ob morju 26 mla-
doletnikov, dvema so operi-
rali nebnice, za enega je bila
predlagana sprememba de-
lovnega mesta, po eden pa
je šel k ortopedu, okulistu,
neurologu in stomatologu.

Upravnik Obratne ambu-
lante v svojem poročilu na-
vaja 21 predlogov za sana-
cijo zdravstveno-varstvenih
ukrepov v smislu preventiv-
nih mer za izboljšanje de-
lovnih pogojev. Ker so to
isti predlogi, kot jih je na-
vedla v letnem poročilu za
leto 1961 komisija za HTV
pri CDS, jih ponovno ne na-
vajamo. Nov je le predlog
za uvedbo 45-urnega delav-
nika za žene, da bi na ta na-
čin omogočili zaposlenim
ženam opravljanje nujno
potrebnih domačih del, kot
je to že rešila Mariborska
tekstilna tovarna in kjer so
se po navedbi upravnika
Obratne ambulate že poka-
zali vidni in dobri uspehi.

Podpiramo dodaten, nov
predlog na osnovi zdravniške
ugotovitve, da naši fizični
delavci trpe na krčnih žilah,
ker morajo praktično vseh
osem ur delati stoje in ka-
terim bi lahko namestili pri-

klopne sedeže za kratek po-
čitek (predelovalni obrati,
mehanična delavnica itd.).
Zelo je umesten predlog, da
bi na Jesenicah čimprej od-
prli centralno samopostrež-
no menzo, ki bi kvalitetno
in kvantitetno ustrezala
vsem zahtevam sodobne in
kulturne prehrane.

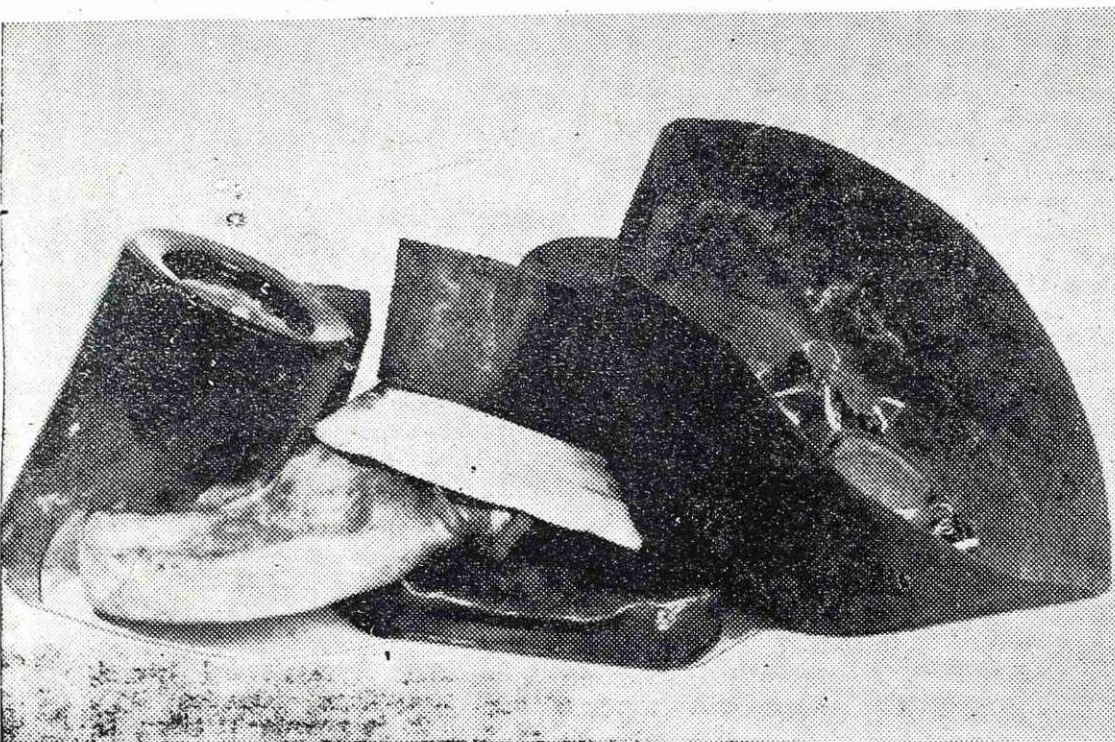
Žalostna je ugotovitev, da
gostinski obrati točijo mla-
doletnikom alkoholne pijače,
kljub temu, da je to po za-
konu prepovedano. Dolžnost
podjetja in strokovnih služb
je, da dosledno in ostro
ukrepamo proti vsem alko-
holikom, še posebno pa da
budno spremljamo alkoholiz-
manje pri mladoletnikih in
to ne samo pri delu, tem-
več tudi izven podjetja.

Želji upravnika Obratne
ambulate ob koncu poročila
o opravljenem preventiv-
nem delu v lanskem letu, da
bi se članom kolektiva iz-
boljšal osebni standard,
zmanjšalo fizično naporno
delo ter zadimljenost, za-
prašenost in zastrupljenost
ozračja Jesenic in okolice,
se tudi naša strokovna služ-
ba v celoti pridružuje.

France Zvegelj

Franc Pesjak-Boris, Mirko Rogelj-Petko in Stane Koblar-Štefko poleti leta 1944

Ostanki iz taborišča na Obranci, kjer je bila 1. avgusta 1941 prva bitka z Nemci

Mnoge obiskovalce, ki obiskujejo naš Tehniški muzej, zanima tudi oddelek, v katerem so razstavljeni predmeti ter slikovno gradivo, ki prikazuje dogodke v predvojnem in medvojnem revolucionarnem obdobju

Vloga in pom muzeja ter na

Zgodovina Jesenic ter bližnje in daljne okolice nam je le delno poznana. Predvojno življenje, volitve, delavsko gibanje, vloga sindikalnih organizacij, stavke, akcije za draginjske doklade, delničarji Kranjske industrijske družbe, športna in kulturna društva, podtalno delovanje pete kolone in še nešteto drugih akcij in dejstev so dale Jesenicam svojstven pečat.

Težave in stalne borbe za obstoj in boljši kos kruha so napravile iz jeseniških železarjev prekaljenega revolucionarja.

Okupacija spomladi leta 1941 je našla Jesenice, gorijsko-blejski predel ter zgornjesavsko in Bohinjsko dolino pripravljeno. Že v poletju je po zaslugi jeseniških komunistov nastalo tu množično gibanje za oborožen odpor proti Nemcem. Stopnjevalo se je z decembrsko vstajo, ki je dobila svojstven in zgodovinski pomemben pečat v dražgoški borbi januarja 1942, v kateri so sodelovali tudi jeseniški borci. Komandant Cankarjevega bataljona, narodni heroj Jože Gregorčič, je s svojo izkušnostjo iz španske vojne, poleg narodnega heroja Stanka Žagarja, odločilno vplival, da je bataljon utrpel le neznatne izgube, Nemcem pa zadal številne žrtve. Padlo je več sto sovražnih vojakov in oficirjev.

Ves ta polet v letu 1941 je dobil odraz v poznejšem ob-

dobju okupacije. Kljub terorju okupatorja, ki je zapiral zavežne Slovence, jih preseljeval, interniral, streljal in še drugače maltretiral, je dobivala narodnoosvobodilna borba vedno širši značaj. Novi borci so odhajali v Karavanke, na Mežakljo, Pokljuko in Jelovico. Leta 1942 sta bila formirana Gorenjski in Kokrški odred, leta 1943 je bila ustanovljena Prešernova brigada in leta 1944 Jeseniško-bohinjski odred. Vedno več je bilo tudi raznih zavežnih partizanskih edinic; kurirjev, obveščevalcev, terenskih političnih delavcev, raznih delavnic, bolnic itd. V narodnoosvobodilni pokret se je tako vključilo skoraj vse prebivalstvo tega področja. Bilo je sicer nekaj izdajalcev, ki niso predstavljali pomembnega števila.

Svoj delež so prispevale Jesenice tudi po osvoboditvi. Tako pri obnovi porušene domovine s prvimi udarniškiimi akcijami, dvigom proizvodnje, pri volitvah, v politično-druženem delu, v prizadevanju za dviganje kulture in prosvete itd.

Za popularizacijo in spoznavanje vsega tega dogajanja se običajno poslužujemo tiska, predavanj, kulturnih akcij, pa tudi razstav in muzejev.

Na Jesenicah je bila ena prvih pobudnic in podpornikov te dejavnosti železarna. Z ustanovitvijo Tehničnega

muzeja, ki je izredno memben za prikaz naš in razvoja železarstva na renjskem, se je pokazala nost informiranja o po življenja, ki se je odvij takratnih razmerah. Ko izmed glavnih vlog ozi panog muzeja bomo še v morali izpopolnjevati te ni oddelek, zbirati nove sežke in uspehe delat proučevanju stare in no železarske zgodovine in močjo sodelavcev razširi di založniško dejavnost, ko bomo seznanili ce prebivalstvo z dogaja na tem področju. Se v nas bodo zanimala doga v preteklosti in sedan kakor tudi bodo načrti železarne.

Seveda nas povzpored tem zanima tudi človek izvajalec, z njegovimi s fičnostmi in težavami, s terimi se je bori.

Posebno poglavje pa je narodnoosvobodilne b. Na Jesenicah je bilo kaj občasnih razstav s matiko NOB. Prebivalstvo pokazalo zanje vedno manje. Posebno pljuna v takih prikazov zgodovine ša mladina, ki danes stop naša mesta.

Kaže, da smoglede vprašanja na Jesenicah premalo naredili. Res im že Železarski muzej z ra vo dogajanj v telav. s nju pred vojno in med ročnoosvobodilni pokre Toda to je res preskror

»KRONIKA JESENISKE ŽUPNIJE«

Objavljeni odlomek iz »Kronike jeseniške župnije« ni treba komentirati. Povemo naj le to, da je bil objavljen v listu »Rdeči Prapor« dne 15. decembra 1905 in opisuje takratne politične razmere na Jesenicah.

JESENICE. Zanimalo bode čitatelje »Rdečega Prapora«, da je bil 28. novembra tudi na Jesenicah praznik. Skoraj ni bilo pričakovati tega. Nekoliko naših ljudi je bilo na zadnjem shodu v Radovljici in ko so se vrnili v Jesenice, se je začelo tukaj mnogo govoriti o praznovanju. Ali nihče se ni upal prav začeti, kajti razmere so tukaj sila nejasne. Na eni strani liberalci in delavci sami med seboj nimajo mnogo zaupanja. Tiste, ki so socialni demokratje, bi grajali, da ne pokažejo svoje prave barve, ali ako človek premisli, kakšno preganjanje in spletkarenje je tukaj, bi jim skoraj odpustil. — Seveda ne sme tako ostati. Opazuje se, da jih je že dosti, ki so siti liberalnih in klerikalnih fraz in treba bode nekaj več poguma, pa organizacije. Ako bi tudi bila v začetku mala, nič ne de. Gotovo bode kmalu narasla. To le mimogrede. V nedeljo so krščanski socialci ali klerikalci sklicali shod in tam se je sklenilo, da se dne 28. novembra praznuje in da se priredi demonstracijo za splošno in enako volilno pravico. Oglašil se je pa neki klerikalni agitator, po imenu Peter Rozman, ki mu to ni bilo všeč. Kvasil je, da terek ni praznik, naj se zahteva nedeljo, in podobne neumnosti. Ali mnogo časa ni imel, kajti delavske roke so ga kmalu

postavile raz odr, pa se ga ni posadilo na ces zal, da moramo biti pri kritosrčnosti.

V terek so se nam paški luči. Ob 2. ur popelavcev brez razne str Jeleni. Socialni demokratje Sprevod je korak na pred županovo hišo. Dep Ali — našega narodno-nikjer! Niti petičana je morala iskati v va uri ga je iztakni v ne si je misliti, da bi bile in najlaskavejša so bi liberalni gospod. deputa delavske zahteve on je ljubil, da ga preži v ru. Odtod je korak s kjer je pričakovati ves o vil zapisnik z deputacij se je sprevod potnil in slo. Neki liberalni odbor mora pogledat, ali so n biti, da je imel pač sla demonstriralo proti libe splošno in enako volili Javorniku so bili zaprte gostilne. Delo je počival čarski mojster Benc je da so delali.

Spomen jeseniškega naša naloga

ki je izredno po-
za prikaz nastanka
a železarstva na Go-
se je pokazala nuj-
miranja o pogojih
ki se je odvijalo v
razmerah. Kot eno
lavnih vej oziroma
ujeja bomo se vedno
popolnjevati tehnič-
ek, zbirati nove do-
uspehe delati na
nju stare in novejš-
e zgodovine in s po-
delavcev razširiti tu-
iško dejavnost. Ta-
seznanjati celotno
tvo z dogajanjem
področju. Se vedno
zanimala dogajanja
losti in sedanjosti,
li bodoči načrti naše

nas pa vzporedno s
ma tudi človek-pro-
z njegovimi speci-
in težavami, s ka-
je boril.

o poglavje pa je čas
svobodilne borbe.
icah je bilo ne-
snih razstav s te-
OB. Prevalstvo je
zanje izredno zani-
osebno želja pa je
razov zgodovine na-
a, ki danes stopa na
ta.

la smo glede tega
na Jesenicah vse
naredili. Res imamo
rski muzej z razsta-
anj v delav. giba-
vojno in med na-
bodilnim pokretom.
je res preskromno!

Poleg tega pa je ta muzej
zaprttega tipa in dostopen le
posameznim delegacijam in
raznim šolskim ter drugim
ekskurzijam.

Mogoče smo pri tem vsi
krivi; tako predvojni politič-
ni in sindikalni ter kulturni
delavci, ki jih je sicer že
precej padlo in umrlo med
narodnoosvobodilno borbo,
kakor partizani in drugi so-
delavci NOB s tega področja.
Verjetno smo bili premalo
vztrajni pri zagovarjanju po-
treb po taki kulturni ustano-
vi. Morda so tudi naši za-
stopniki v organih družbene-
ga upravljanja v železarni in
na Občinskem ljudskem od-
boru premalo razumeli nuj-
nost in pomembnost te de-
javnosti. V tem bi moralo bi-
ti tudi več ponosa.

Res je, da kulturne ustano-
ve ne proizvajajo blaga, to-
da premalo se zavedamo, da
je naložba denarja v take
namene politično in kulturno
pomembna ter dobro naložen
kapital.

Vrednost in pomembnost
vsakega kraja se običajno
kaže v njegovi preteklosti in
zgodovini. Zelo radi tudi po-
kažemo razne zanimivosti.

Toda moralo je miniti že
nekaj let, preden smo spo-
znali, da bomo morali nare-
diti korak naprej. Stojimo
pred nekaterimi važnimi zgo-
dovinskimi obletnicami. Le-
tos bo 20-letnica Kočevskega
zboru, praznovali bomo 20-
letnico drugega zasedanja
AVNOJ. Pred nami je 60-let-

nica jeseniškega planinstva.
Naslednje leto bo dvajset let
od ustanovitve Jeseniško-bo-
hinjskega odreda in 95-letni-
ca železarne. Leta 1965 bo
20-letnica osvoboditve Jugo-
slavije. Vse to nas nujno sili,
da bomo morali v naših pri-
zadevanjih nekoliko pohiteti.

V našem muzeju imamo
sedaj nekaj arhiva in spomi-
nov jeseniškega pisatelja To-
neta Čufarja, nekaj »Jesen-
ških Kovinarjev«, »Železar-
skih Vestnikov«, »Svobod« in
še nekaj dokumentov. Ima-
mo tudi nekaj fotografij iz
predvojnega sindikalnega in
kulturnega življenja.

Iz časa okupacije imamo
nekaj spominov naših inter-
nirancev, nekaj predmetov iz
nekaterih partizanskih tabo-
rišč in zelo malo arhiva. Imamo
tudi življenjepise
padlih borcev in žrtev faši-
stičnega terorja s slikami.

Nekateri posamezniki so že
odstopili fotografije, ki so
zelo pomembne za dokumen-
tacijo posameznih dogodkov.

Toda vse to je tako skrom-
no, da s tem gradivom ne
moremo ustvariti Jesenicam
vrednega muzeja. Spričo te-
ga, da imajo nekateri kraji
v Sloveniji take muzeje (Slo-
venj Gradec, Ptuj, Šoštanj,
Maribor, Celje, Tolmin, Ljub-
ljana itd.), katerim se po-
sveča vsa pozornost, je nam
skoro neprijetno ob našem
dosedanjem delu. Prepričani
smo, da je v nas še ponos in
zavest in upamo, da bomo
oteli vse to pozabi.

Računamo na vsestransko
pomoč vseh predvojnih poli-
tičnih, sindikalnih in kultur-
nih delavcev ter vseh parti-
zanov, aktivistov OF, internir-
ancev, izseljencev in ostalih
podpornikov narodnoosvobo-
ditnega gibanja. Nekateri od
njih so že umrli po vojni in
apeliramo na njihove sorod-
nike.

Dobrodošlo in edino prav
je, da pridejo v muzej vsi
dokumenti, slike, predmeti -
ekspoziti, spomini, topografski
opisi, kronike, literatura
izpred vojne do danes itd.

Za muzej je nujno tudi so-
vražno - predvojno, pa tudi
okupacijsko gradivo. Prav ta-
ko spadajo v naše arhive vsi
arhivi, zapiski, dokumenti in
predmeti različnih struj, or-
ganizacij in ustanov. (KPJ -
Komunistična Partija Jugo-
slavije, SKOJ - Savez ko-
munističke omladine Jugo-
slavije, JNS - Jugoslovanske
nacionalne stranke, JRZ -
Jugoslovanske radikalne za-
jednice, SMRJ - Savez me-
talnih radnika Jugoslavije,
NSZ - Narodno strokovne
zveze, JSZ - Jugoslovanske
Strokovne zveze, Svobode,
Orlov, Sokolov, Slovenskih
fantov, pevskih društev,
dramskih odsekov. Važne so
demonstracije, manifestacije.

razne proslave, izleti, stavke,
skupine delavcev iz posamez-
nih obratov, obiski v ino-
zemstvu, obiski tujih turi-
stov, javni nastopi, odkritja
spomenikov, otvoritve kultur-
nih in gospodarskih inštitu-
cij, cerkvene slavnosti itd.).

Za zanimivost navajamo,
da nimamo nobenih fotogra-
fij in predmetov iz 14-dnev-
ne italijanske okupacije Go-
renjske v aprilu 1941. Ti so
prvi prišli na Jesenice in
zasedli vse javne ustanove,
zgradili zasilno cesto skozi
Moste itd.

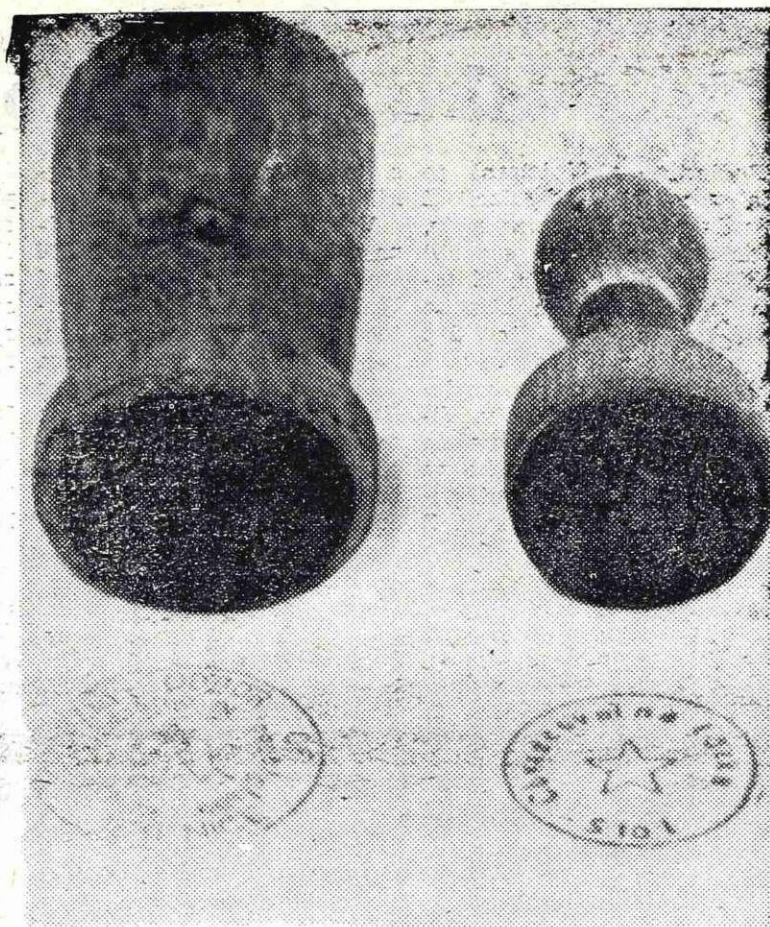
Iščemo tudi razne napisne
deske in naslove raznih or-
ganizacij in oblastnih orga-
nov (Sresko načelstvo, Žan-
darmerijska postaja, Občin-
ski urad), razne nemške nap-
ise, hišne številke, tablice
ulic, razne uniforme, odliko-
vanja, značke, spomine itd.
Zanimivi so predmeti in do-
kumenti osebnega kakor
splošnega značaja.

Vedeti moramo tudi, kdo
posедуje večje zbirke. Zani-
ma nas tudi vloga raznih ver
(katoliki, pravoslavni, ad-
ventisti, baptisti, jehovci).

Mnoga gradiva in fotogra-
fije so nam ohranili naši po-
klicni fotografi in amaterji.
Računamo, da nam bodo ti
prvi priskočili na pomoč in
odstopili svoje gradivo mu-
zeju.

Vsako odlašanje tudi otežu-
je načrtno delo pri registri-
ranju zbirk, slik, itd., one-
mogoča pa tudi ustvaritev
predvidenih načrtov, ki so
postavljeni pred muzej. Do-
kumenti in arhivi ter slike
pa tako z vsakim dnem iz-
gubljajo na vrednosti, ker
zahtevajo taki arhivi, slike in
predmeti posebno strokovno
nego in skrb. Nujno jih je
treba konzervirati, da jih ta-
ko ohranimo pred razpadom.

Vodstvo muzeja se dobro
zaveda svoje vloge in naloge.

Ziga obveščevalne točke Stol in okrožnega odbora OF Je-
senice

Kakor delavci v obratih žele-
zarne poskušajo dvigniti ka-
kovost in količino proizvo-
dne, tako bi tudi kolektiv
muzeja rad uresničil plan in
svoj program. Če bo ta nalo-
ga dobro opravljena, bomo
lahko vsi zadovoljni; tako
družbeni organi v železarni,
kakor na Občinskem ljud-
skem odboru. Železarna in
Jesenice pa bi s tako razšir-
jenim muzejem postale zani-
mivejše in bogatejše za nov
kulturni spomenik.

Ker je to edini muzej na
tem področju, se je muzej
odločil zbrati tudi nekaj ar-
hiva in predmetov etnogra-
fskega značaja - narodno bla-
go (narodne noše in razne
druge zanimivosti) in nekaj
gradiva s področja planin-
stva. Našteto zbrano gradivo
bo lahko samo popestrilo
zgodovino naše doline, isto-
časno pa dopolnilo nekatere
nejasnosti in pomanjkljivosti.
Seveda nastaja tu manjše
vprašanje materialnih in fi-
nančnih sredstev. Zagotovila
vodstva železarne in uprav-
nih organov ter Občinskega
ljudskega odbora nam dajejo

možnosti, da se bomo teh na-
log resno lotili.

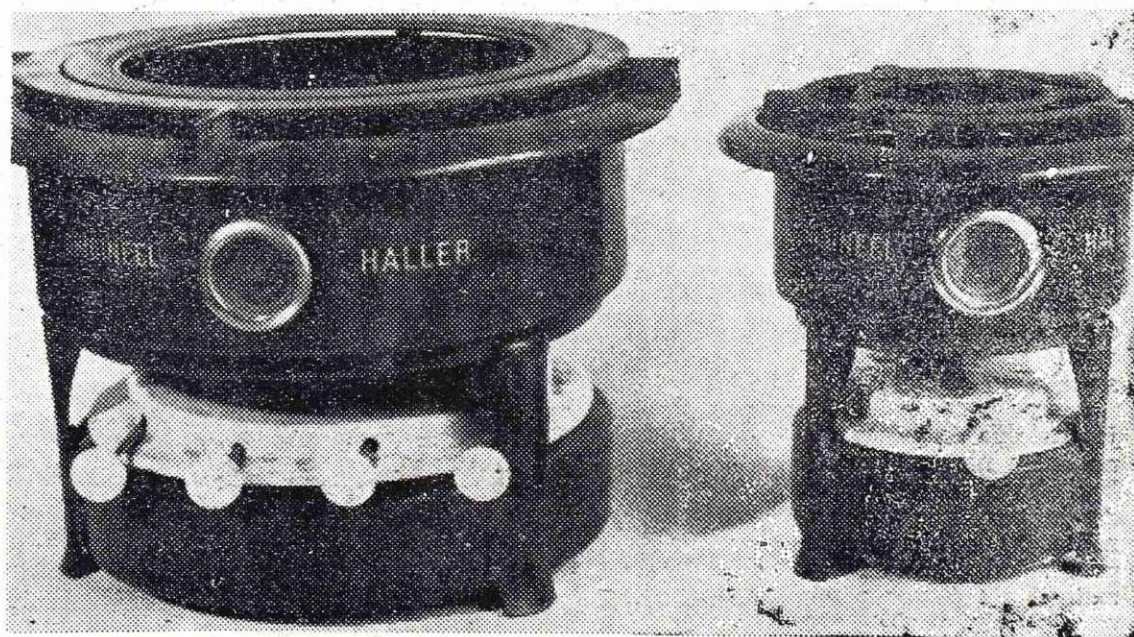
Dočim bo železarna nudila
svoje usluge in pomoč v ure-
ditvi prostorov in okolice ter
kadrovskih zadevah, bo Ob-
činski ljudski odbor nudil po-
trebna finančna sredstva za
ostale potrebe.

Določena bo posebna re-
dakcijska komisija, ki bo
ocenjevala zgodovinsko in
materialno vrednost zbranih
predmetov in arhiva ter foto-
grafij, kakor tudi razne sku-
pinske zbirke.

Muzej bo občasno ali po
ocenitvi posameznih prispev-
kov nagradil sodelavce v
okviru finančnih možnosti.

Če pa upoštevamo pomemb-
nost kulturnega poslanstva
muzeja za zgodovino, računa
vodstvo, da bodo vsi posa-
mezniki pa tudi razne orga-
nizacije in ustanove (ZB,
SZDL, sindikat, ZMS itd.) v
celoti razumeli ta poziv, kaj-
ti le tako bodo predmeti in
arhivi ohranjeni pred propa-
dom, obenem pa dobili svoj
pravi pomen in mesto.

Franč Konobelj-Slovenko

Kuhalnika iz partizanske bolnišnice na Mežaklji

Pudlovska peč v Mojstrani

Pudlarija v Mojstrani je bila v veliki manipulacijski zgradbi s skladiščem za oglje, v katero so lahko spravili 40.000 mernikov oglja. K temu je pripadala še hiša za uradnike s hlevi in dve manjši hiši za delavce.

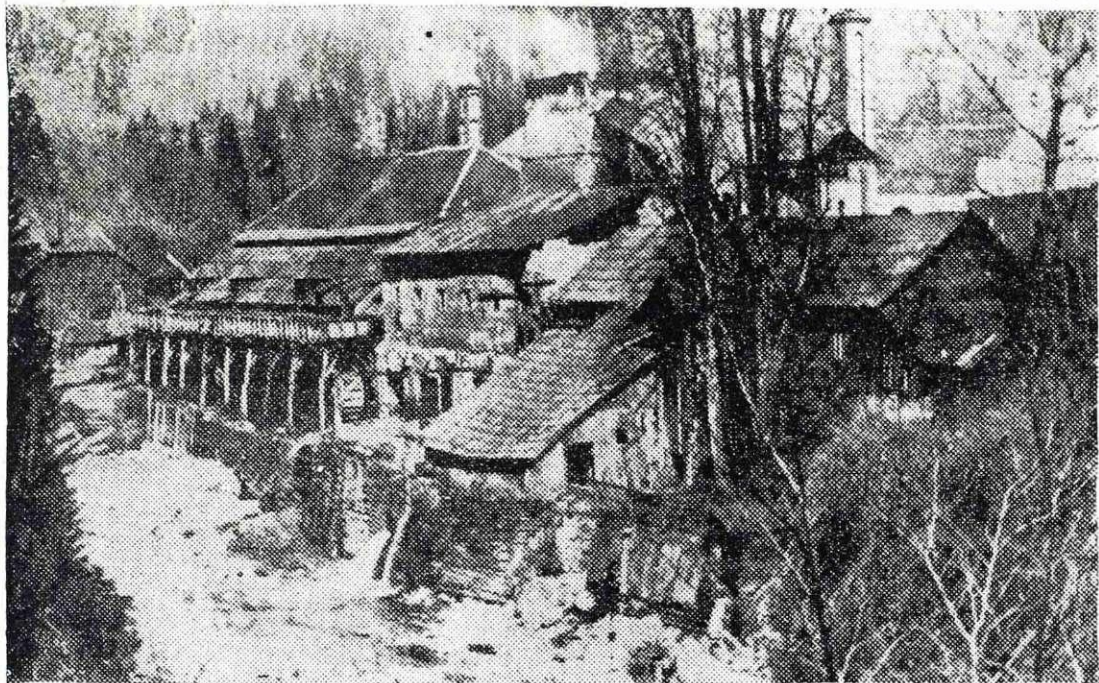
Varilno ognjišče za varjenje maslov, ognjišče za žilavljenje in zagrevalno peč so kurili z ogljem. Pudlovko pa so ogrevali z odvodnimi plini iz ognjišča za varjenje. Z

s to povezano varilno ognjišče.

V letih 1855 do 1870 je fužina v Mojstrani izdelala: 17.066 stotov kovanega železa izpod Wallasch kladiva, 16.933 stotov grobega vlečenega železa, 6.363 stotov finega vlečenega železa, 337 tračnic, skupno 40.699 stotov izdelkov. Za to so v fužini porabili: 30.588 kubikov čevljev lesa, 174.943 žirgelnov oglja, 56.366 stotov surovega in starega železa.

žilci rude, 16 delavcev pri plavžu, 35 pudlerjev in varilcev, 15 kovačev za grobo in fino vlečenje žice, 3 delavci za embalaranje jekla, 7 tesarjev, 3 zidarji in kamnoseki in 21 nadničarjev, skupno torej 104 delavci.

Skupno je bilo tedaj (leta 1871) pri rudnikih in fužinah 219 zaposlenih, poleg dveh delavcev za popravila cest ter 10 žensk, ki so napravljale butarice za praženje rude.

Topilnice na Stari Savi ob koncu prejšnjega stoletja. Na desni vidimo jašek plavža s poševnim dvigalom in dimnikom, ki še danes stoji. Na levi pa zgradbo ter dimnik podlovk. V ozadju graščina in cerkev, ki še danes stojita. Kmalu za tem, ko je bila posnet ta fotografija, so topilnice na tati Savi prenehale obratovati

litoželeznim cilindričnim železom so dovajali v peč pregret zrak. Pri polnem obratovanju so lahko izdelali v Mojstrani 5000 stotov vlečenega železa, vendar so zaradi stalnega pomanjkanja oglja zelo redko obratovali s polno zmogljivostjo. Največkrat je obratovala samo pudlovka ter

Fužino v Mojstrani je poganjalo pet vodnih koles, ki so dobivala vodo iz potoka Bistrice. Padec vode pri fužini je znašal 13 čevljev, dotok vode pri normalnem stanju pa 70 kubičnih čevljev na sekundo, tako da je znašala vodna sila Bistrice 72 konjskih sil.

Neposredno pri topilnicah in fužinah na Savi in Mojstrani so bili zaposleni: 4 pra-

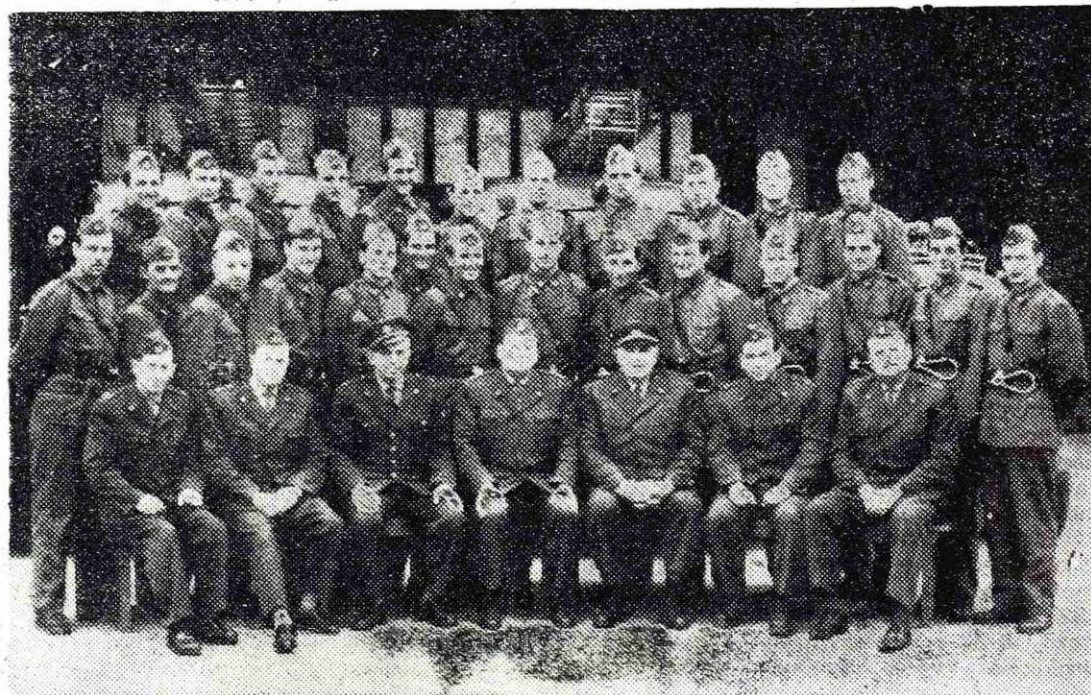
Pri napravljanju oglja (kopah) in rezanju šote je bilo stalno zaposlenih 226 drvarjev, oglarjev in rezalcev šote; poleg tega so bili tudi tuji prevozniki (približno 136), ki so vozili rudo, oglje ter končne izdelke.

Za celotno pisarniško poslovanje in nadzor nad obratovanjem je bilo zaposlenih 6 uradnikov in 13 pisarniških manipulantov.

V SPOMIN PAVLETU GOLOBICU

Preteklo soboto je preminil Pavle Golobič, sodelavec našega lista in jeseniški kulturni delavec. Vsi, ki smo poznali pokojnega Pavleta, vemo, da smo z njim izgubili mnogo. Bil je ne le dober prijatelj in tovariš, ki je bil priljubljen pri vseh, ki so ga poznali, bil je tudi skromen, a vesten delavec s širokim obzorjem in bogatim znanjem, ki ga je zelo rad posredoval vsakomur. Prav zaradi teh njegovih lastnosti smo ga cenili in bomo vrzel, nastalo z njegovo smrtjo, težko izpopolnili.

Čeprav smo vedeli, da je Pavle že dalj časa resno bolan na srcu, vseeno kar nismo mogli verjeti, da je tragična vest resnična. Toda bila je. Čeprav mlad, je za vedno zatisnil oči človek vedrega duha in širokih sposobnosti.

Udeleženci podčastniškega tečaja Občinske gasilske zveze Jesenice, ki so uspešno opravili izpite. V ospredju člani izpitne komisije

POZIV IN VABILO

članom kolektiva železarne, upokojencem in ostalim

Začeli smo s pripravami za izpopolnitev muzeja železarne. Dočim ima Tehnični muzej zbranega železa dokaj gradiva, je oddelek delavskega gibanja za predvojno razdobje, med narodnoosvobodilno borbo in po vojni, še zelo skromen.

Pozivamo in vabimo vse predvojne politične, sindikalne in kulturne delavce ter partizane, aktiviste, internirance in vse ostale podpornike narodnoosvobodilnega pokreta, kakor tudi vse povojne politične in ostale aktiviste, da **nujno odstopijo** svoj arhiv, predmete, spomine, slike, tako osebnega kakor splošnega značaja, MUZEJU ŽELEZARNE. — Slike bomo na željo posameznikov po uporabi vračali ali zamenjali za reprodukcije.

Posebej vabimo vse fotografе — poklicne in amaterje, da nam odstopijo svoje zbirke. Računamo, da bodo tovariši Čop, Torkar, Mikelj, Urbanc, Črv, Rant itd. razumeli ta poziv in željo MUZEJA.

Za primer navajamo zbirko pokojnega Slavka Smoleja, ki obsega poleg njegovih posnetkov tudi zbirke in posnetke drugih sodelavcev in je za naš muzej zadeva še neurejena. S tem, da bo to gradivo prišlo v muzej, bo dobilo vredno priznanje in pravo mesto.

Posebna komisija bo sproti ocenjevala materialno in zgodovinsko vrednost prinesenega gradiva, MUZEJ bo posamezne prizadevne sodelavce občasno ali za posamezne predmete tudi nagrajeval.

Pisarna MUZEJA v graščini na Stari Savi bo odprta vsak dan od 8. do 12. ure.

Tečaj za gasil-ske podčastnike

Občinska gasilska zveza na Jesenicah je organizirala tečaj za gasilske podčastnike v času od 23. januarja do 31. marca letos. Tečaj je obiskovalo 26 izprašanih gasilcev, od teh pa jih je bilo kar 18 iz naše železarne. Predavanja in praktične vaje so imeli v gasilskem domu Železarne Jesenice, saj je to edini gasilski dom v občini, ki ima ustrezne prostore, orodje in predavatelje. Na željo Občinske zveze Jesenice je tečaj organizacijsko in tehnično vodil višji gasilski častnik tov. Gregor Novak, ki ima veliko zaslug, da je bil tečaj tako uspešen. Učna snov, ki so jo

obravnavali po pravilniku o strokovni vzgoji in programu GZS, je bila zelo obširna in je obsegala 200 ur teoretičnega in praktičnega pouka. Tečajniki so prihajali na predavanja in vaje zelo disciplinirano, to pa je bil tudi predpogoj za uspešen potek tečaja.

V soboto 30. marca in nedeljo 31. marca so tečajniki na izpitih dosegli odlične rezultate. Od 26 udeležencev tečaja je bilo kar 17 odličnih in 9 prav dobrih. Povprečna ocena pa je bila 4,55. Člani izpitne komisije so se o poteku tečaja in izpitih zelo pohvalno izrazili, gasilci pa so dokazali, da so sposobni in pripravljeni sodelovati v vsaki akciji. S tem tečajem se je v naši občini povečal kader za 26 novih mladih podčastnikov, kar je za sedanje razmere na področju gasilstva izrednega pomena.

V soboto 6. aprila so se tečajniki spet zbrali s predavatelji in vodstvom Občinske gasilske zveze, toda tokrat brez uniform in izpitne mrzlice. Na slavnosten način so objavili rezultate tečaja, tečajnikom pa razdelili spričevala. Predsednik Občinske gasilske zveze tov. Tomaž Klinar se je predavateljem in še posebej tov. Novaku in tov. Bahunu zahvalil za trud in požrtvovalnost, tečajnikom — podčastnikom pa je čestital k doseženim uspehom z željo, da bi bila ta šola oziroma tečaj napotilo za nadaljnje izobraževanje gasilskega kadra, vse to pa bo v korist vsega prebivalstva naše občine in socialistične skupnosti.

S. A.

JESENIŠKA KOMUNA in njeni problemi

Imenovane so politične komisije za izvedbo volitev

Na letošnje volitve se v jeseniški komuni že temeljito pripravljamo. Tako je v razgovoru s sodelavcem našega časopisa povedal predsednik Občinskega odbora SZDL, tov. Roman Teržan, ki je hkrati tudi predsednik občinske politične komisije za izvedbo volitev. Poleg tov. Teržana so v komisiji še Tomaž Ertl, sekretar Občinskega komiteja ZKS, Ludvik Kejžar, predsednik Občinskega sindikalnega sveta, Henrik Slivnik, sekretar Občinskega komiteja ZMS, Franc Gašperin, podpredsednik ObLO, inž. Tine Črv, sekretar TK ZKS, Miroslav Feldin, predsednik IO sindikalne organizacije.

V krajevnih skupnostih so bile prav tako imenovane komisije za izvedbo volitev in jih sestavljajo predsednik KO

SZDL, sekretar OOKZ, predsednik aktiva ZMS, predsednik KS in predsednik ZB. Te dni je bila politična komisija za izvedbo volitev imenovana tudi v železarni, njeni člani pa so predsednik IO sindikalne organizacije, sekretar TK ZKS, predsednik ZMS ter predsednik CDS ali UO. Podobne komisije bodo imenovali tudi v 16 volivnih enotah, kolikor jih imamo v železarni.

Že omenjena politična komisija pri Občinskem odboru SZDL je že izdala dve številki informativnega Biltena, v katerem so obširneje obrazložene priprave za izvedbo volitev.

Znano je, da bo najvišji organ oblasti v komuni občinska skupščina, ki jo bosta sestavljala občinski zbor in zbor delovnih organizacij. Predlagano je, da bi bilo v vsakem zboru po 37 odbornikov, tako da bi celotna občinska skupščina štela 74 odbornikov.

Člane našega kolektiva bodo najbolj zanimala navodila za izvedbo volitev za zbor delovnih organizacij. V ta zbor bodo lahko izvoljeni člani delovnih kolektivov iz gospodarstva, uslužbenci zdravstva in socialnega varstva prosvetnih in kulturnih ustanov ter javni uslužbenci.

Na dan volitev bomo v zbor delovnih organizacij izvolili 37 odbornikov in sicer tako, da bo v gospodarstvu izvoljen en odbornik na vsake 404 volivcev, v ostalih treh panogah pa po en odbornik na 150 volivcev. Na ob-

močju krajevnih skupnosti pa bodo volivci izvolili enega odbornika na 703 volivce. Po posameznih krajevnih skupnostih bo izvoljenih naslednje število odbornikov: Rateče 1, Kranjska gora 4, Mojstrana 3, Hrušica 1, Planina pod Golico 1, Plavž 8, Podmežaklja 4, Sava 4, Javornik 5, Blejska Dobrava 2 in Žirovnica 4.

Omenimo naj še to, da bo ObLO najkasneje do 15. aprila na svoji seji potrdil predlog o volitvah ter številu odbornikov nove občinske skupščine.

V drugi polovici aprila bodo v naši občini zbori volivcev, na katerih bodo volivci razpravljali in potrjevali predloge za nove kandidate v novo občinsko skupščino, ti pa bodo izvoljeni na volitvah v nedeljo 26. maja. Volivci bodo drugič prišli na volišče v nedeljo 16. junija, ko bodo izvolili nove zvezne ljudske poslance.

Volitve odbornikov za zbor delovnih organizacij v občinski skupščini pa bodo v delovnih skupnostih že 24. maja.

Z zbora volivcev Podmežakljo

V ponedeljek 1. aprila so se volivci terena Podmežaklja zbrali v prostorih KO SZDL ter poslušali poročilo o družbenem planu in proračunu ObLO Jesenice. V živahni razpravi so opozorili na to, da bo treba posvetiti večjo pozornost adaptaciji starih stanovanjskih poslopij, za gradnjo novih stanovanj pa bo treba zainteresirati podjetja, ustanove in zavode v naši občini. Volivci tudi menijo, da bo treba del sredstev za socialno skrbstvo prenesti na krajevne skupnosti. Vsekakor bo treba predvideti nekaj sredstev za gradnjo otroške varstvene ustanove, saj je na terenu 398 otrok v starosti od 3 do 7 let. Ta ustanova bi morala imeti zmogljivost za 80 otrok. Z gradnjo tega poslopja bi lahko rešili tudi problem prostorov za družbeno-politične organizacije na terenu. Volivci tudi menijo, da je skrajni čas, da v naši komuni organiziramo uslužnostne servise, v katerih bi lahko zaposlili številne nezaposlene žene.

Pomoč dijakom

Kakor lani tako je Stanovanjska skupnost Podmežaklja skupaj s KO SZDL in proforskim zborom obeh osnovnih šol tudi letos organizirala dodatno pomoč dijakom petega, šestega in sedmega razreda.

Na predlog profesorjev dobijo dijaki pomoč iz matematike, slovenščine in angleščine. Tečaji so dnevno dopoldne v gimnaziji, popoldne v prostorih KO SZDL Podmežaklja pri Trevenu.

Dolžnost staršev pa bi bila, da se zanimajo, če njihovi otroci tečaje redno obiskujejo. Vodstva šole in inštruktorji se zelo prizadevajo, da bi se dijaki s slabimi ocenami popravili. Pri tem pa morajo sodelovati prav vsi. Prav zaradi tega

15 let bolnice na Jesenicah

V četrtek 11. aprila je poteklo 15 let odkar posluje splošna bolnišnica na Jesenicah. Preveč bi bilo opisovati razvoj in uspehe tega kolektiva skozi vseh 15 let. Povejmo naj le to, da ima danes bolnišnica že štiri oddelke in to kirurški, interni, ginekološko-porodniški in pediatrični oziroma otroški oddelek. O

uspešnem delu posameznih oddelkov najbolj zgovorno pričajo številne pismene zahvale, ki jih vsakodnevno pošiljajo zadovoljni pacienti. Veliko je bilo že izrečenih pohval na samo ureditev in notranji red v bolnišnici. Tisti, ki so videli bolnišnice tudi drugod po svetu, trdijo, da se najboljše počutijo, ko zopet vidijo jeseniško. Skozi vseh 15 let se je širila dejavnost bolnišnice, širil se je krog zdravstvenih in pomožnih delavcev, ki dan in noč skrbijo za zdravje in življenja državljanov, ki iščejo pomoč — iščejo zdravje. Zdravniki bolnišnice poleg tega, da širijo svoje znanje, sodelujejo tudi kot predavatelji na šoli za bolničarje, ki se je pred kratkim vselila v nove, adaptirane prostore bolnišnice. Po zaključeni adaptaciji bo dobil nove prostore pediatrični oddelek, razširili pa bodo tudi dejavnost in zmogljivost ostalih oddelkov. Vse od začetka do danes uspešno vodi bolnišnico njen ravnatelj primarij dr. Jože Hafner, ki skupno z bolnišnico praznuje 15-letnico dela v tej ustanovi. Enak jubilej praznujejo tudi primarij dr. Franc Brandstetter, računovodkinja Mimj Premrlava in še nekaj sodelavk. Poleg imenovanil zdravnikov, iz-

Obvestilo

Obveščamo starše otrok, rojene v letu 1962 in vse tiste, ki še niso bili do sedaj popolno cepljeni oziroma revakcinirani proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, da bodo dobili II. injekcijo in apliciranje proti otroški paralizi po naslednjem razporedu:

1. JESENICE — v Gasilskem domu — 22. aprila 1963 od 8. do 11. ure. — JESENICE — na Otroškem dispanzerju — 22. aprila 1963 od 11. do 13. ure.
2. RATEČE — v osnovni šoli — 23. aprila 1963 od 8. do 9. ure.
3. PODKOREN — v Kmetijski zadrugi — dne 23. aprila 1963 od 9. do 9.30 ure.
4. KRANJSKA GORA — na Zdravstveni postaji — 23. aprila 1963 od 9.30 do 11. ure.
5. MARTULJEK — v osnovni šoli — 23. aprila od 11.30 do 12. ure.
6. MOJSTRANA — v ambulanti — 24. aprila od 9. do 11. ure.
7. HRUŠICA — v osnovni šoli — 24. aprila od 11. do 12. ure.
8. BLEJSKA DOBRAVA — v osnovni šoli — dne 25. aprila od 8. do 9. ure.
9. KOROŠKA BELA — v osnovni šoli — 25. aprila od 9. do 11. ure.
10. BREZNICA — v Krajevni pisarni — 25. aprila od 11. do 12. ure.
11. ŽIROVNICA — v Elektro podjetju — dne 25. aprila od 14. do 15. ure.
12. JESENICE — na Otroškem dispanzerju — 26. aprila od 9. do 11. ure.
13. PLANINA — v osnovni šoli — 27. aprila od 15. do 16. ure.

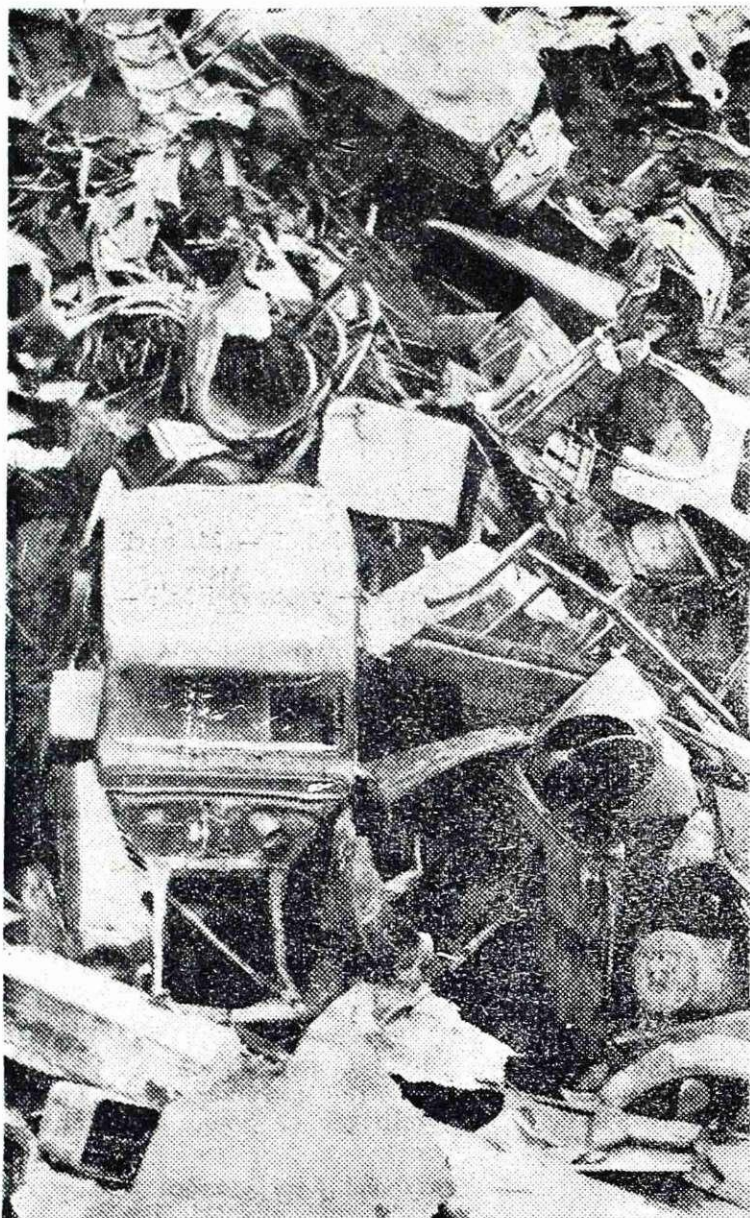
Prosimo starše, da se ravna po gornjem razporedu oziroma po vabilih, ki so jih prejeli pri I. injekciji. Vsako morebitno odsotnost otroka bodisi bolezni ali drug vzrok naj predčasno javijo na Zdravstveni dom Jesenice — higiensko-epidemiološki oddelek, ali pa opravičijo na določeni dan cepljenja in to z zdravniškim potrdilom. Poznejših opravičil ne bomo upoštevali in bomo izostanek smatrali kot neopravičen.

Zdravstveni dom Jesenice
Higiensko-epidemiološki oddelek

kušenih specialistov, se je v zadnjih letih uveljavilo še nekaj mlajših specialistov, ki uživajo vedno večje priznanje med pacienti. Upravi bolnišnice in njenim samoupravnim organom želimo še veliko uspehov pri razvoju bolnišnice, pri strokovnem napredku lastnih in drugih kadrov, želimo da bi ob vsestranskem sodelovanju in dobrem sporazumevanju med zdravniki in med pacienti še vnaprej želi takšne in še večje uspehe v korist pacientov, bolnišnice, družbe in sebe. Vsemu kolektivu splošne bolnišnice čestitamo k 15-letnici in še posebej vsem, ki istočasno praznujejo tudi 15-letnico dela v tem zdravstvenem zavodu.

ŽELEZARNA ZENICA

Februarski proizvodni načrt so zeniški železarji izpolnili s 96,2 %. Največ težav je bilo v koksarni, na visokih pečeh in v martinarni, kar je vplivalo na izpolnitev načrta podjetja kot celote. Kot glavni vzrok navajajo hud mraz, ki je povzročil številne zastojne vsepovsod. Najboljši uspeh je dosegla v februarju elektro martinarna, ki je presegla načrt za 18,4 %. Sledi ji kovačnica s 15,8, lahka valjarna, ki je prekoračila načrt za 6,1 % itd.

Perspektive za preskrbo s starim železom so ugodne tudi letos, saj so zaloge visoke in cene sorazmerno nizke

Svetovno tržišče jekla v letu 1963

Z ozirom na sedanji in tekom tega leta predvideni svetovni gospodarski položaj, tudi letos niso predvidene bistvene spremembe z ozirom na sorazmerno slabo konjunkturo na tržišču železarskih izdelkov v letu 1962. Vendar vse kaže, da do poslabšanja stanja na tržišču, kakor tudi v proizvodnji, v letošnjem letu najbrž ne bo prišlo, razen v primeru kakšnih nepredvidenih dogodkov, kot so stavke in podobno, ki bi lahko imele velik in nepričakovan vpliv na proizvodnjo v železarnah.

Ker pa konjunktura že nekaj časa ni najboljša in verjetno tudi v bližnji bodočnosti ne bo, se tudi investicijska izgradnja novih objektov železarske industrije ne nadaljuje s tako hitrim tempom kot pred nekaj leti, ko so skoraj vse močne industrijske države kar tekmovale, katera bo hitreje povečala svoje proizvodne zmogljivosti za jeklo. Za to pa sedaj skušajo z zaviranjem investicijske izgradnje uskladi proizvodne zmogljivosti celokupne železarske industrije na svetu z dejanskimi potrebami.

Tudi stanje v zvezi s preskrbo surovin in goriva, ki

jih potrebuje železarska industrija, se v letošnjem letu ne bo bistveno spremenilo. Preskrba z železno rudo je bila v preteklem letu zelo dobra, saj so evropske in severnoameriške železarne v veliki meri dobivale velike količine zelo kvalitetne železne rude z visokim odstotkom železa iz prekomorskih dežel, predvsem iz Avstralije in Južne Amerike. V letošnjem letu bodo te dežele še naprej dobavljale železno rudo velikim železarnam, medtem ko je tudi preskrba s premogom

za koksanje ostala prav tako ugodna kot je bila lani. Tudi perspektive za preskrbo s starim železom so ostale ugodne tudi za letošnje leto, saj so zaloge visoke in cene sorazmerno nizke.

Iz vsega tega sledi, da so zlati časi visoke konjunktуре za prodajo izdelkov železarske industrije, ki smo jo poznali v preteklih letih, zaenkrat minili, istočasno pa se opaža rahlo izboljšanje slabega položaja, ki je v letu 1962 povzročal precej težav svetovni železarski industriji.

Razvoj železarske industrije na Poljskem

Poljske železarne so izdelale v preteklem letu 7,6 milijonov ton surovega jekla, kar je za 0,5 milijona ton več kot v letu 1961. Vendar ima železarska industrija na Poljskem pred seboj še velike načrte in v bližnji bodočnosti so predvidena ogromna denarna sredstva za njen nadaljnji razvoj.

V letu 1963 bodo investirali za novogradnjo in rekonstrukcijo železarske industrije na Poljskem skupno 5,6 milijard zlotov, kar je približno ena tretjina celotnih sredstev, namenjenih za investicije v težko industrijo. Od te vsote je namenjeno 3,6 milijard za novogradnjo, predvsem za novo železarno »Huta im. Lenin« pri Krakovu, medtem ko sta preostali 2 milijardi namenjeni za obnovo zastarelih železarn na področju Zgornje Šlezije.

Skupno je v letošnjem letu predvidena izgradnja 30 novih objektov v železarski industriji. Med njimi so najvažnejši 200 tonska SM peč v železarni Labenda, žična valjarina z letno zmogljivostjo 180.000 ton ter naprave za proizvodnjo bele pločevine v železarni Lenin, naprava za vlečenje cevi v železarni Svercievski ter fina proga za valjanje žice, drogovi in trakovi v železarni Varšava.

Največji investicijski objekt poljske železarske industrije ostane tudi v bodoče železarna Lenin. Tam gradijo med drugim tudi novo jeklarino s kisikovimi konvertorji, nove koksariske baterije, aglomeracijsko napravo s štirimi trakovi in veliko kovačnico.

V železarni Varšava, ki je v glavnem že dograjena, bodo začeli v letošnjem letu graditi novo hladno valjarno, medtem ko bodo jeklarino in vroče valjarne še izpopolnili z najmodernejšimi kontrolnimi napravami.

Letos je začela obratovati v železarni Jednosc naprava za kontinuirano vlivanje jekla, ki je prva na Poljskem in za Sovjetsko zvezo druga v socialističnih državah. Pri tem je važno, da so to napravo skonstruirali in zgradili poljski metalurški strokovnjaki, medtem ko je njena zmogljivost 120.000 ton odlitih gredic letno.

Iz vseh navedenih števil je razvidno, da vlaga Poljska velike napore v izgradnjo in povečanje zmogljivosti svoje železarske industrije, za kar ima z ozirom na bogate zaloge metalurškega premoga tudi odgovarjajočo surovinsko osnovo.

Elektrotopilnica v železarni Ilijaš

Elektrotopilnica v tem podjetju se bori s precejšnjimi težavami. Med najvažnejšimi problemi je delovna disciplina in neodgovornost do dela, prav tako pa tudi preobremenjenost nekaterih naprav sedaj, ko je začela obratovati tretja TH peč. Plin iz TH peči in ves plinski sistem sta »trn v peti« ne samo elektrotopilnici, temveč celi železarni.

Veliko zastojev v elektrotopilnici predstavlja resen problem in znižanje le-teh na minimum najvažnejšo nalogo tega obrata. Tako strojne, elektro kot druge zastoj bi po njihovem mnenju lahko v veliki meri odpravili, če bi posvetili več skrbi mazanju strojev, rednemu pregledu in kontroli električnih naprav ter njihovemu vzdrževanju.

Proizvodnja in lastnosti z aluminijem prevlečene jeklene pločevine

Običajno uporabljamo za zaščito jeklene pločevine pred korozijo ali rjavenjem tanko prevleko cinka, ki je znatno bolj odporen proti raznim zunanjim korozijskim vplivom kot samo jeklo. V zadnjem času pa se uveljavlja kot zaščitno sredstvo tudi aluminij, ki je za določene namene bolj primeren kot cink.

Izmed vseh postopkov, ki jih uporabljamo za prevlečenje jekla z različnimi zaščitnimi sredstvi, je tudi za aluminij najbolj primeren način potapljanja pločevine v raztaljeno kovino. Postopek je podoben pocinkanju, tako da pločevino ali trakove po luženju pošljejo najprej skozi posebno peč, da odstranijo s površine različne organske snovi. Nato jo ogrejejo v redukcijski atmosferi na odgovarjajočo temperaturo ter končno potopijo v kopel z raztaljenim aluminijem.

Kljub temu, da takšen način prevlečenja jeklene pločevine z aluminijem v večini primerov odgovarja, ima tudi svoje slabe strani, ki imajo precejšen vpliv na obstojnost

proti koroziji ter sposobnost pločevine za preoblikovanje. Vzrok teh slabosti je v tem, ker se površina pločevine pri odžiganju organskih snovi prevleče s tanko oksidno skorjico, ki se pri prehodu skozi redukcijsko atmosfero pretvori v fino porazdeljen film iz železovega prahu. Pri prevlečenju pločevine z aluminijem se tvorijo na površini spojine aluminija z železom, ki v okolju z močnim korozijskim vplivom niso tako obstojne.

Da bi slabo stran prevlečenja jeklene pločevine z aluminijem odstranili, so razvili nov postopek za jeklene trakove. Pri tem postopku gre trak najprej skozi peč za odžiganje organske snovi na površini, potem ga s pomočjo zraka in vode ohladijo, nato ga škropilno lužijo ter izperejo z vodo, kar odstrani omenjeni sloj železovega oksida. Končno ga pred potapljanjem v raztaljeno kopel aluminija še ogrejejo v redukcijski atmosferi.

Pri tem postopku je debelina prevleke aluminija na trakovih 0,025 mm, kar odgo-

varja približni količini 76 g/m² aluminija na vsaki strani. Trakove ali pločevino lahko dobro preoblikujemo ter globoko vlečemo, varimo in spajkamo.

Glavne prednosti teh izdelkov so zelo dobra korozijska obstojnost, poleg tega pa so odporni tudi proti višjim temperaturam, tako da lahko v določenih primerih tudi nadomestijo draga jekla, ki jih uporabljamo v takšne namene.

V primerjavi s samim aluminijem imajo trakovi ali pločevina, prevlečena z aluminijem, znatno boljše mehanske lastnosti in vzdržijo tudi sorazmerno visoko temperaturo do 700° C. Poleg tega imajo industrijski dimni plini, ki vsebujejo večje količine žvepla, le majhen vpliv na pospeševanje korozije teh trakov ali pločevine, tako da so primerni za uporabo na različnih področjih plinske tehnike ter na tistih mestih, kjer so koncentracije industrijskih dimnih plinov zelo visoke.

K.

»Radi bi šli še kam!«

Tov. urednik!

Kot Vam je verjetno že znano, je v začetku leta 1963 zaživel klub jeseniških študentov. Klub mladih — polnih načrtov in želja. Jedro tega kluba tvorimo prav študenti Železarnice Jesenice. Zato smo se odločili, da o naših akcijah obveščamo tudi vaš list in s tem širši krog ljudi.

Imamo svoje načrte, želje in voljo. Torej imamo lahko že sestanke. Imamo tudi obljubljeni pomoč — torej smo. In zdaj — ko že smo — bi radi izpolnili svoje načrte in radi bi dočakali izpolnitev obljub.

Prvi korak smo storili sami. V petek, 22. marca, smo si ogledali »Litostroj«. Obisk sicer ni bil mnogoštevilen. Vzrok je v tem, ker je večina članov kluba, ki študirajo tehniko, v tovarni že bila. Ostali pa smo bili z ogledom nadvse zadovoljni in večkrat prijetno preseženi.

Tovariš, ki nas je vodil, nam je najprej v grobih obrisih orisal pomen podjetja. Problematiko, težave, uspehe in tehnološki proces. Vemo, da je proizvodnja v »Litostroju« večinoma individualna ali pa maloserijska. Te lastnosti dajejo tudi nekaj specifičnosti njihovemu poslovanju.

»Litostroj« je že pred leti prerasel svoj osnovni namen, ki je bil postavljen z njegovo zgraditvijo. Danes lahko zasledimo pri nas in po svetu, zlasti v Aziji, turbine, dvigala, ladijske motorje, viličarje in še celo vrsto drugih izdelkov z oznako »Litostroj«.

Ogledali smo si vse oddelke, kjer ti izdelki nastajajo. Najprej smo šli v sivo livarno, nato smo si ogledali dve elektropeči in halo, kjer so pripravljeni kalupi za vlivanje raznih sestavnih delov za izdelke. Potem smo obiskali obrate, kjer izdelujejo in montirajo ladijske motorje, nato oddelke za obdelavo raznih izdelkov in polizdelkov (struženje, vrtanje, zobčanje itd.), oddelek za konstrukcijo in preizkus dvigal. Videli smo stoto dvigalo, ki ga je

izdelal »Litostroj«. Videli smo turbine za Indijo, dvigalo za Jesenice, motorje za Reko. Postopno smo zaznavali velikost in pomen tovarne.

Minilo je nekaj ur. Ob slovesu smo se spomnili besed tovariša Tita, ki jih je izrekel ob otvoritvi »Litostroja«: »Naj vam bo ta tovarna, mnogo drugih tovarn in vse

tisto, kar smo do danes storili, dokaz, da bomo uresničili vse, za čimer težimo.«

In za konec: Radi bi šli še kam. Tudi izven Ljubljane in izven Jesenice. Zato bi bilo lepo, da naslednji korak naredijo tisti, ki so ga obljubili.

Klub jeseniških študentov

»Na cesti nisi sam!«

V prireditvah, razstavah in tekmovanjih, ki bodo letos pod naslovom »Tehnična kultura mladih« v okviru IV. zleta LT Gorenjske, bo sodelovala tudi občinska komisija za vzgojo in varnost v prometu z Avto-moto društvom v Žirovnici in na Jesenicah, združenjem šoferjev in avtomobilstov Jesenice in številnimi šolskimi prometnimi krogi. Vse te organizacije so že v preteklih letih opravile pomembno delo pri vzgoji uporabnikov cest, od pešcev do voznikov motornih vozil.

Danes zvečer bo šolsko ekipno tekmovanje pod naslovom »Pokaži kaj znaš« iz prometnih predpisov, v maju, pred začetkom tedna mladosti in IV. zletom LT Gorenjske, pa bo še več prireditev. Tako bodo v soboto, 18. maja, tekmovali na enaki prireditvi kot danes ekipe gimnazije, ZIS, STS in drugih strokovnih šol ter pokazale svoje znanje prometnih predpisov in motoroznanstva. V tednu IV. zleta LT, od 18. do 26. maja, pa bodo cicibani ter predšolska mladina tekmovali s skiroji, pionirji bodo nastopili kot prometni miličniki, obe osnovni šoli z Jesenic pa bosta izvedli tudi

ocenjevalno vožnjo s kolesi po cestah in ulicah Jesenic.

Vse to bo prav gotovo bogat prispevek k že tako pestremu in bogatemu programu prireditev, ki bodo na Jesenicah v okviru tedna mladosti in IV. zleta LT, obenem pa tudi k vzgoji uporabnikov cest. Vse te prireditev: »Več tovarištva in ditve bodo organizirane pod vpljudnosti na cesti!«, »Na cesti nisi sam!« in »Življenje ima prednost«.

AVSTRIJA — Avstrijska gospodarska delegacija je zaključila v Sovjetski zvezi sporazum za izgradnjo jeklarne za proizvodnjo jekla v kisikovih konvertorjih. Uporabljali bodo avstrijski LD postopek, medtem ko bo letna zmogljivost jeklarne 2 milijona ton jekla.

BRAZILIJA — V zameno za kompletno železarno z zmogljivostjo 100.000 ton jekla letno, ki jo gradi v Braziliji zahodnonem. podjetje Krupp, bo dobavila Brazilija odgo-

Strokovna knjižnica v novih prostorih

S preselitvijo raziskovalnega oddelka je dobila tudi strokovna knjižnica nove prostore v adaptirani stavbi bivšega oddelka pokojninskega zavoda. Poleg knjižnega in revijskega oddelka je v sklopu knjižnice tudi čitalnica, kjer imajo obiskovalci možnost prebirati knjige in revije.

Glede poslovanja strokovne knjižnice naslednje pojasnilo:

Knjige in revije so na razpolago vsem obiskovalcem v čitalnici. Po potrebi pa izposoje knjižnica tehnično literaturo tudi na dom, in sicer revije za en teden ter knjige za en mesec. Rok za izposojanje knjig je možno podaljšati pred iztekom roka največkrat dvakrat.

V primerih, kjer določeni članki predstavljajo za posameznike večjo praktično vrednost, se lahko izdelajo tudi potrebne fotokopije.

Z ozirom na to, da se je mnogo knjig in revij izgubilo, ker so bile izdane na razne telefonske pozive ter pozneje takih knjig ni bilo mogoče več izterjati, je vodstvo strokovne knjižnice odločilo, da na telefonske pozive knjig ne bo izdajalo. Vsak mora željeno literaturo dvigniti osebno v knjižnici.

Knjižnica pošilja inozemske revije samo sodelavcem »Biltena tehnične dokumentacije« za izdelavo izvlečkov. Tem potom prosimo vse prizadete, da revije skupno z izvlečki vedno vrnejo strokovni knjižnici, najpozneje ob prejemu nove številke. Istočasno prosimo vse imetnike knjig in revij, izposojenih v knjižnici že dalj časa, da jih nemudoma vrnejo.

Knjižnica in čitalnica sta odprti za obiskovalce dnevno: v ponedeljek, sredo, četrtek, soboto od 9. do 13. ure ter v torek in petek od 16. do 20. ure.

Strokovna knjižnica predstavlja brez dvoma veliko vrednost na strokovnem področju, ki je osnova za napredek industrijske proizvodnje. Za nakup strokovne literature daje naš kolektiv velika sredstva in dolžnost nas vseh, predvsem pa tehničnega kadra je, da to vrednost pravilno uporablja. Obiski v naši strokovni knjižnici bodo brez dvoma dokazali naš tehnični nivo in željo po napredku, ki ga pa ne more biti brez rednega spremljanja znanstvenih dosežkov na strokovnem področju doma in v svetu.

Vodstvo strokovne knjižnice

TV pretvornik na blejskem gradu

Pretekli teden je pričel obratovati novi televizijski pretvornik na blejskem gradu. S tem se je izpolnila velika želja prebivalcev izpod Stola, od Begunj do Potok, da lahko nemoteno gledajo naš televizijski program. Pretvornik je izdelalo in montiralo ljubljansko podjetje »Elektrosignal«, denarna sredstva pa sta prispevali podjetji HC Moste in Elektro Žirovnica ter občinska ljudska odbora Jesenice in Radovljica.

Na koncu moramo omeniti, da je Zavod za spomeniško varstvo iz Kranja z razumevanjem odobril lokacijo za postavitev pretvornika na prej omenjenem mestu.

Varilec pri delu

Volivci!

Prepričajte se
če ste vpisani v
volivnem imeniku

»Ne blebetaj neumnosti,« jo je zavrnil. »Tule imaš denar in nakaznice. Zračunaj cigarete! V četrtek takle čas pa pridi na postajo! Pri Walnerju si kupi vozno karto do Veldesa. Z veldeske postaje pojdi proti Rečici. Ostalo bom uredil jaz! Razumela?«

Sunkovito se je vzravnila izza pulta in dejala: »Ostalo bodo opravili mrhovinarji. Saj me vabite na lastni pogreb, ne, gospod Sokoljak?«

Zasmejal se je, da je odmevalo po majhnem prostoru in da je odskočil Vabljenek izza vrat, za katerimi je prisluškoval, stopil proti izhodu, dvignil roletu, se na pragu ozrl ter med smehom zmajal z glavo. Nato ga je vzela noč. Jerka ga je gledala skozi podboje v temo.

Sreda je bil neznosno dolg dan. Jerka je že nešteto krat zanihala in spremenila odločitev. Čutila je, da je ujeta in da raste vseokrog nje visok neprehten plot. Rada bi oddala pismo za Mascottija. Rada bi ga vprašala mnogo stvari, a zdela se ji je, da njena pisma bero na Gestapu. Bogve če sploh pridejo v Ljubljano? Popoldne ji je Vabljenek sporočil, da bo šel v četrtek sam po tobak. Ograja krog nje je zrasla še za meter. V nekaj dneh so jo priko-

Peter Skalar

19

Srečanja

vali v domačo vas in začeli šteti njene korake. Dobro je vedela, da bi ne mogla priti iz doline, ne da bi se zapletla v Sokoljakove tipalke.

V četrtek grem na Bled, se je ponovno, morda že stotič odločila in koj nato dejala sama sebi: Le nesi naprodaj svojo čast in poštenost!

Če bi poskušala peš iz doline? Morda zgodaj zjutraj? Ne, ne, na cesti, na mostovih so straže. Daleč bi ne prišla. Ozrla se je proti Jelovici in žalostno zmajala z glavo. Če bi ne bilo snega, bi morda šlo. Skozi gozdove v Ljubljano.

Popoldne ni več vzdržala. Pripravila je seznam in napepila odrezke nakaznic na velik karton. Vabljenku je dejala, da bo nesla poročilo na občino. Če se odpeljem proti koncu doline, mu to ne bo sumljivo. Morda me ne bo zasledoval. V Jasnici se bom poskušala pomešati med ljudi in bom vstopila v vlak proti Jesenicam. Če bi mogla priti do Jesenic, je vzdihnila. Če bi prišla tja, potem bi se mi zanesljivo posrečilo prebiti v Ljubljano. Njen cilj je bil le še Ljubljana.

Misel se ji je zdela kakor rešitev. Spet je začutila tla pod seboj. Vabljenek se je smukal okrog nje in ji pomagal lepiti zadnje odrezke. Z njim je bila osorna, da bi moral čutiti, kako ga prezira. Starec pa si je njeno osornost razlagal po svoje. Težke ure preživlja, si je mislil. Ko bo priklenjena na isto vrv in ji bodo roke ovite kakor meni, bo krotka. O, še preveč krotka bo.

Ob treh se je poslovila. Pogled ji je drsel čez police, predale in vreče, se ustavil na petrolejki in koledarju, pobožal staro blagajno, ki je niso nikoli uporabljali in končno obstal na vratih Vabljenkove pisarnice. Stopila je tja in dejala kar moč odločno:

»Zbogom. Zdaj moram iti.«

»Le pojdi in glej, da bodo natanko zapisali število odrezkov! Saj veš, kako rado hodi kaj navzkriž. Kaj sem že kanil reči? A ja? Jutri dopoldne boš sama. Saj ne bo prehudega navala. Boš že opravila.«

Prijazno ji je pokimal skozi očala in se delal, kakor da bo šel to pot čisto slučajno sam po tobak na Jesenice. Jerka se je obrnila in zamrmrala:

»Če bo šlo po sreči, bo jutri dopoldne trgovina zaprta.«

Sonce se je nagibalo k južnim obronkom Julijskih gor in srebrilo sren na pobočjih. Njen pogled je drsel odinja v jelovskih robah proti Liscu, Raskovcu in Bogatinu. Spotoma ji je korak nekajkrat zastal in zdela se ji je, kakor da se poslavlja od Črne prsti, Rodice, Šije in Podrte gore. Težo, nepremagljivost in naravno krutost je čutila v bleščavi sten in bilo ji je, ko bi bile gore edini varuh ljudem v dolini. Odkar so jo stisnili, ni verjela, da je še kaj trdnega in nepremagljivega. Le v gorah je bilo nekaj tega in spotoma je začutila, kako se prelija nekaj te moči tudi vanjo.

Toplo se je oblekla in mati je nezaupljivo pogledovala njene čudne priprave. Nekajkrat je zmajala z glavo in ni mogla razumeti, zakaj sprašuje po svojih starih visokih čevljih, ko pa je v najhujši zimi nosila tiste mestne čevljičke iz tenkega usnja. V volnenih nogavicah, debeli visoko pod vrat zapeti jopici, pleteni iz domače volne in kocastem krilu je bila spet nekdanja Bregarjeva deklina. Nič več ni bila podobna mestni gospodični. Vse, kar je bila nabrala malomeščanskega, je ostalo v čumnati, kjer je pustila svoje tanke obleke, nizke čevljičke, globoko izrezane puloverje in stekleničko z dišečo vodo.

Premišljevala je, kako naj se poslovi od matere. Dolgo je preudarjala, da bi ji vse povedala, a za to ni imela ne časa ne poguma. Odlasala je do zadnjega trenutka in tako ji ni preostalo drugega, ko da ji je dolgo zrla v oči in ji dejala »Zbogom«, ko je bila že čez prag.

Kaj je res? (ali: kako poročajo jeseniški dopisniki)

Tisti, ki v lokalnih in republiških listih pišejo o Jesenicah, so si večkrat hudo navzkriž. Zgodi se, da o isti zadevi poročata dva dopisnika v dveh različnih listih ali celo v istem listu povsem različno. Izgleda, kakor bi se naši dopisniki premalo zavedali velike odgovornosti, ki jo nosijo, če so se odločili odkrivati resnico o Jesenicah, iskati vzroke nepravilnostim in mobilizirati naš Jeseničane za dobro, plemenito ter napredno. Oglejmo si enega takšnih primerov!

GLAS, 16. III. 1963. — Članek: »Lani izposodili 43.000 knjig«. Dopisnik U. poroča o delu jeseniške knjižnice in pravi med drugim: »Jeseniška knjižnica je v zadnjih desetih letih lepo napredovala.« Ali na drugem mestu: »Nova pa je tudi uvedba pavšalne izposojevalnine. S tem načinom so se otrsli trgovske plate, bravci pa so tudi zadovoljni, ker pavšal ni visok.«

In še en primer:

»Finan. problemov knjižnica v tekočem letu ne bo imela, če bo potrjena postavka proračunske dotacije v lanskeletni višini, to je v višini 7 milijonov dinarjev.«

Drobci iz tega zapisa povedo, da je članek v glavnem navajanje podatkov o razvoju knjižnice in o njenih uspehih. Kratkih misli zapis ne vsebuje.

Pa pogledjmo, kaj poroča v istem listu 30. marca 1963 dopisnik Z. A. pod naslovom: »Oblike finansiranja ne ustrezajo.« Zapis obravnava isto ustanovo (jeseniško knjižnico):

»Knjižnica se pravzaprav že ves čas obstoja bori z velikimi finančnimi težavami. To se je posebno pokazalo v preteklem letu, ko je zaradi pomanjkanja denarja ukinila dva krožka.«

Poskusimo spraviti v sklad trditve pisca U., ki pravi, da letos ne bo finančnih problemov, če bo dobila knjižnica 7 milijonov dinarjev dotacije kakor lani, s trditvijo pisca Z. A., ki trdi, da je s to dotacijo knjižnica lani celo ukinjala del svoje dejavnosti. In če je 7 milijonov dovolj za delovanje knjižnice, kot piše pisec U., zakaj potem zahteva knjižnica v svojem predračunu od občine dobrih 10 milijonov dinarjev dotacije za l. 1963?

V nadaljevanju piše dopisnik Z. A.:

»Za izboljšanje splošnega stanja knjižničarstva v občini in stimulativenessega nagrajevanja uslužbenec je svet sprejel, naj se dosednji proračunski sistem ukine in prenese na sklad za finansiranje kulturno-prosvetne dejavnosti. Le-ta pa naj bi nakazoval denar na osnovi števila izposojenih knjig, mesečno in sicer v višini, ki bo določena za eno knjigo. Dosedanji družbeni prispevek na eno izposojeno knjigo znaša na Jesenicah okrog 250 dinarjev, v Ljubljani pa 200 dinarjev na izposojeno strokovno knjigo oziroma 70 dinarjev na leposlovno.« Če je to res (mislim, da je naj-

brž res, ker izgleda, da se pisec Z. A. opira na podatke Sveta za prosveto in kulturo), potem je poslovanje jeseniške knjižnice silno drago, saj je mogoče razumeti navedbe članka tako, da znaša na Jesenicah družbeni prispevek na eno izposojeno knjigo, ne glede na to, kakšna je, 250 din, v Ljubljani pa je ta prispevek za leposlovno knjigo le 70 din, za strokovno pa 200 din. Sodi, da je izredno težko spraviti v sklad te podatke s trditvijo pisca U., ki trdi: »Jeseniška knjižnica je v zadnjih desetih letih lepo napredovala.« Najbrž ni prav lep napredek, če je trikrat dražji kot v drugi knjižnici.

Kd j in koliko naj se otrok uči, kako naj se č i in kako mu pr tem pomagamo ...

NADALJEVANJE

2. LIKOVNI IZDELKI

Skozi likovno oblikovanje izraža otrok svojo notranjost. Osnovna šola ima nalogo razviti njegov smisel, ga popeljati v svet pisanih barv in perspektive, mu omogočiti, da bo suvereno obvladal prostor, se spoznal z likovnimi tehnikami in mojstri ter znal uživati ob tujih umetninah in lastnih dosežkih. Tako, kakor pri pismenih izdelkih, zahteva tudi likovno ustvarjanje od otroka disciplino, vztrajnost, potrpežljivost, delavnost in ob tem razvija voljo, estetski smisel ter srečanja z novimi kulturnimi vrednotami.

3. VERBALNO UČENJE

Mnogokrat se mora otrok naučiti besedilo, pesmico, formulo, izrek, letnico ali niz tujih besed.

Če se uči besedil ali pesmi na izust, naj prebere najprej celo besedilo. Ugotovi naj, če razume vse besede in pomen vseh stavkov. Potem naj se začne učiti prvo kitico ali prvi odstavek. Po glasnem branju naj ponavlja besedilo, dokler ga ne zna, ne da bi se mu ustavilo. Ko prav tako obvlada drugo kitico ali drugi odstavek, naj ga poveže s prvim. Oba naj ponavlja do utečenosti. Sledi naj tretji odstavek ali tretja kitica in nato vse tri spet do izurjenosti. Če je besedilo predolgo, naj ga skuša prvič osvojiti le del ali polovico. Vmes naj dela kaj

Prepustimo nadaljnje primerjave, ki jih je mogoče narediti iz obeh zapisov še lepo število in ugotovimo samo, da srečujemo take članke dokaj pogosto. Raztreseni so v različnih časopisih in obravnavajo najrazličnejša področja družbene dejavnosti od gospodarstva do športa in kulture. Nekateri so pisani skoraj s samimi superlativi, čeprav vsi povprečni Jeseničani vemo, da je resnica pogosto drugačna od tirad hvalisanja. Drugi so kritični, a pogosto premalo poglobljeni in osvetljeni. Tudi dobri članki so vmes. Krivični bi bili, če tega ne bi priznali. A izpod peres nekaterih jeseniških dopisnikov je slednjih kaj malo. Včasih imamo vtis, da nekateri pišejo zato, da izpolnijo obveznost, ki jo imajo; zato, da pač nekaj napišejo in nekaj zaslužijo, ali zgolj zato, da predstavijo dejavnost določene organizacije ali društva. To pa najbrž ni prav. — S.

drugega. Nič ni narobe, če se sprehodi, nekajkrat na dvorišču zaguga ali prinese drva. Drugi in tretji del naj osvoji pozneje, lahko tudi naslednji dan. Seveda je treba vse povezati v celoto in to toliko časa ponavljati, dokler ni suvereno obvladano.

Takšno verbalno učenje so tudi formule, izreki in letnice. Slednje je treba smiselno povezati z dogodki, ljudmi, časom in prostorom. Letnice je lažje pomniti, če jih znamo razporediti glede na njihovo zaporednost, sočasnost in pomembnost. Sodobna šola res ne zahteva mnogo letnic, a nekaterim najpomembnejšim se ni mogoče ogniti. In te mora otrok pomniti. Prav tako je z geometrijskimi in kemijskimi formulami ter fizikalnimi in računskimi pravili. Vsem je treba dati pravi smisel in vrednost, jih razporediti v sistem in jih vtisniti v vztrajnim ponavljanjem in pogosto uporabo globoko v zavest. Za takšno učenje je treba otroka primerno navdušiti (motivirati) in mu že kmalu prikazati, da je od nekaterih osnovnih pravil in formul odvisno vse znanje poznejših let. Mnogo večjo vrednost kot ponavljanje imajo naloge, v katerih otrok osvojena pravila in formule neprestano uporablja. Mehanično osvojeno pravilo se spreurže v logično vrednoto, če ga zna otrok prav uporabljati. To pa pride z vajo. Ne z eno, včasih jih je potrebno sto in več.

(dalje prihodnjič)

ŠPORT IN KULTURA

Tretja premiera v marcu

Letošnja huda zima je imela svoj negativen vpliv tudi na delo naše gledališke hiše. Čeprav zveni takšna trditev nekoliko čudno, je vendarle resnična, ker ima naše gledališko poslopje zelo neurejene naprave za ogrevanje dvorane, odra in ostalih prostorov. Tako so bile v zimskih mesecih precejšnje težave pri studiranju repertoarja, pa tudi gledalci so bolj neradi prihajali na predstave, ker jih je v dvorani zeblo.

Delni zastoj pri svojem delu v času hudega mraza so skušali naši gledališčniki nadomestiti z zelo intenzivnim delom v februarju in marcu. Tako smo lahko videli v marcu kar tri premiere, medtem ko je bilo skupno izvedenih v tem mesecu štirinajst predstav.

Zadnja premiera, ki smo jo videli v preteklem mesecu, je bila mladinska igra Boška Trifunoviča »Pravljica o carju in pastirju«. Delo, ki po svoji vsebinski in dramaturški strani nima kakšnih večjih pretenzij, je lepo in tekoče prešlo v slovenske verze Janko Moder. Vil s samimi mladimi igralci prof. JOŽE TOMAŽIČ, ki je s

svojimi režijskimi posegi zagotovil dobro potekanje dejanja, čeprav je imel pri tem nekoliko težav zaradi dramaturških ohlapnosti, ki so v delu tu in tam opazne. Vendar je pri večini igralcev le dosegel, da so zaigrali doživeto in dinamično.

Skrupno sceno je rutinirano pripravil BOJAN ČEBULJ in omogočil hitra menjavanja med samim potekom dejanja, vendar se mi zdi, da je bila le nekoliko preskromna. S tem ponavljam svojo trditev, ki sem jo že enkrat v letošnji sezoni navedel, da je za razvijanje bujne domišljije mladim in najmlajšim gledalcem, katerim je končno takšna uprizoritev tudi namenjena, le potrebna nekoliko bolj živa in bogata scena.

Mlada generacija igralcev je svojo vlogo dobro opravila in se je odlikovala z dobrim poznavanjem zahtevnega teksta v verzih. BORUT VEROVŠEK je imel težko nalogo, da je pred auditorijem povezoval z vezanim tekstom posamezne odlomke dejanja, kar je opravil zelo dobro ter z občutkom za mero. Izmed protagonistov sta nedvomno najbolj izstopala VERA SMUKAVČEVA kot carica in MIHA BALANČ kot car.

Tretji nosilec glavne vloge BRANE PAČNIK je bil kot najmlajši brat precej neizrazit in je ostal kljub temu, da se je trudil in je njegova vloga najvažnejša, v primerjavi s carico in carjem precej v ozadju. Če se bo znal v prihodnje bolj uživet v svojo vlogo, bo lahko pokazal precej več. V ostalih manjših in epizodnih vlogah so nastopili še RADOJA PUCLJEVA kot carična, VOJKO KEPIC kot modrijan, IVAN ŽVAN in MITJA STRLE kot prvi in drugi brat, VLASTA PAVLIČEVA kot vila, ALOJZ MASTERLE kot osliček, SILVO ČINKELI kot rabelj, ZAJAM KONIČ kot dvorni maršal ter RUDI HROVAT in KADRJA ČAŠULIČ kot stražarja. Vsi so se po svojih močeh trudili, da bi predstava čim lepše tekla.

S »Pravljico o carju in pastirju« so se v našem gledališču spet pojavila v posameznih vlogah nova in mlada imena in prav je tako, ka ti s tem imamo lahko prijetno zavest, da za naše mlade in najmlajše obiskovalce Talijanskega hrama igrajo mladi. To ni slabo znamenje, kajti oboji bodo po vsej verjetnosti tudi potem, ko bodo odrasli, sledili navadi iz svojih mladih let: hodili bodo v gledališče bodisi kot igralci bodisi kot gledalci. To pa je tudi končni namen vseh trivestnih prizadevanj v naši gledališki hiši!

K.

Srečno!

Študentje z radostjo spremljamo napore kolegov, ki pripravljajo diplomsko delo. Mnogo volje je treba, prizadevanj in neprespanih noči...

Vedro razpoloženega smo našli ob slovesu Lojza Kalana. 28. marca je na fakulteti za montanistiko uspešno diplomiral. Zastavili smo mu tri vprašanja:

— Znano nam je, da se o Tvojem diplomskem delu pohvalno izražajo. Zakaj si izbral to temo in kakšna je?

— Izbral sem si profesorja, pri katerem naj bi delal diplomu. Na predlog univ. prof. Rekarja sem osvojil temo »Obdelovalnost jekel za avtomate«, ki jih izdeluje Železarna Jesenice.

— Kako se počutiš, ko zapuščas študentske vrste?

— Nepozabni bodo spomini na študentovska leta, vendar zaključek študija pomeni vsakemu študentu uresničitev življenjskega cilja.

— Kakšni so Tvoji načrti za prihodnost?

— Predvsem želim svoje znanje uporabiti v proizvodnji v svoji, to je metalurški stroki.

Še krepak stisk roke in zadnji študentovski srečno Lojzu na pot...

Janez Malenšek

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »Radio«

13. do 15. aprila jugoslovanski CS barvni film OBRAČUN ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

16. aprila ruski barvni film KAMNITI CVET, ob 18. in 20. uri.

17. do 19. aprila franc. italj. jap. VV film KDO STE, MISTER SORGE?, ob 18. in 20. uri.

20. aprila ameriški barvni CS film SALAMON IN SABAB ob 18. in 20. uri.

Kino »Plavž«

13. do 14. aprila ameriški film GROBA SILA, ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

15. do 17. aprila jugoslovanski barvni CS film OBRAČUN. Predstave 15. aprila ob 17. in 19. uri, 16. in 17. aprila ob 18. in 20. uri.

18. do 19. aprila ruski barvni film KAMNITI CVET, ob 18. in 20. uri.

20. aprila franc. italj. jap. VV film KDO STE, MISTER SORGE? ob 18. in 20. uri.

Kino Dovje

13. aprila italijanski VV film DEKLICA S KOVČKOM.

14. aprila jugoslovanski film CARJEVA NOVA OBLEKA.

18. aprila jugoslovanski barvni CS film OBRAČUN.

20. aprila ruski barvni film KAMNITI CVET.

Kino Žirovnica

13. aprila jugoslovanski film CARJEVA NOVA OBLEKA.

14. aprila ameriški barvni film DVOBOJ NA SONCU.

17. aprila ameriški film GROBA SILA.

20. aprila jugoslovanski barvni CS film OBRAČUN.

Kino Koroška Bela

13. aprila ameriški barvni film DVOBOJ NA SONCU.

14. aprila ruski barvni film KAMNITI CVET.

15. aprila ameriški film GROBA SILA.

20. aprila francosko-italijanski film ZGODILO SE JE V RIMU.

Kino Kranjska gora

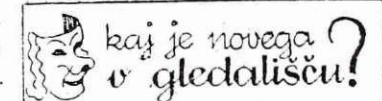
13. aprila ruski barvni film KAMNITI CVET.

14. aprila švedski film POUK O LJUBEZNI.

16. do 17. aprila slovenski film VESELICA.

19. aprila jugoslovanski barvni CS film (otvoritvena cinemascopska predstava) OBRAČUN.

20. aprila ameriški film GROBA SILA.

NEDELJA, 14. aprila, ob 14.30: B. Trifunović »PRAVLJICA O CARJU IN PASTIRJU«.

Zveze z vlaki ugodne.

NEDELJA, 14. aprila, ob 19.30 uri: Barrash — Moore »CVETJE HVALEŽNO OD KLANJAMO«. Gostovanje na Breznici.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 12. aprila od 12. ure do 19. aprila do 12. ure:

Zahodni del Jesenic: dr. Alojzij Jenko, Jesenice, Cesta maršala Tita 84, telefon 277.

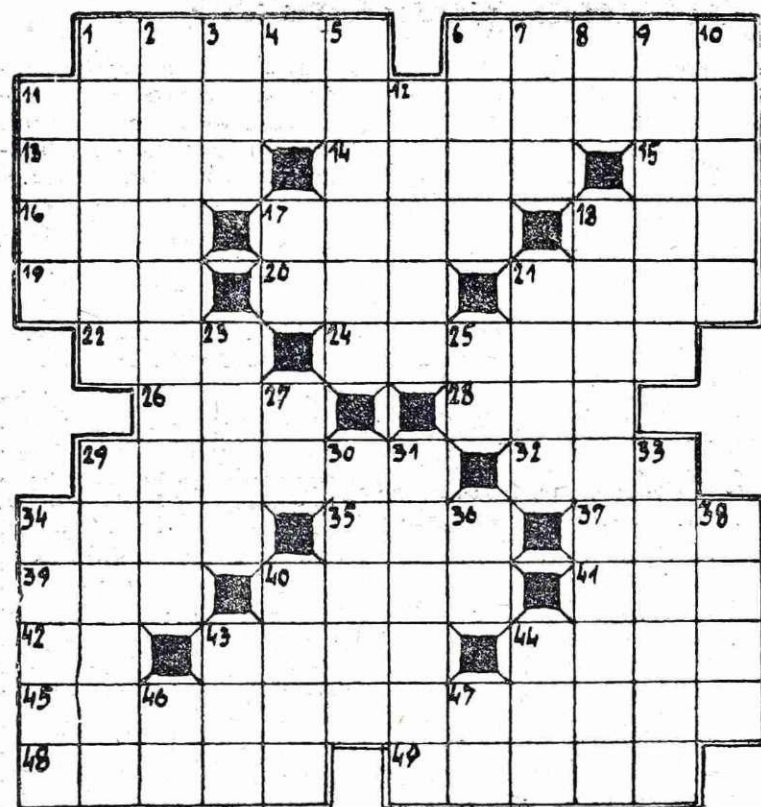
Vzhodni del Jesenic: dr. Avguštin Tancar, Jesenice, Cesta maršala Tita 27, telefon 278.

Dopisujte v Železarja!

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ljubkovalno moško ime, 6. ogrska stopa, 11. naš glavni direktor, 13. ime filmske igralka Magnani, 14. prebivalka evropske države, 15. različna soglasnika, 16. etiopski plemenitaš, 17. drugo ime izumitelja Edisona, 18. naziv, 19. kurir, poslanec, 20. železov oksid, 21. prvi del naziva prestolnice Etiopije, 22. nasilna kraja, 24.

Navpično: 1. zver iz rodu mačk, 2. narodoslovje, 3. tuje žensko ime, 4. oznaka za kvalifikacijo, 5. sistem za pretakanje krvi po telesu, 6. reka na Stajerskem, 7. mesto in reka v evropskem delu SZ, 8. začetnici priimka in imena ljubljanske operne pevke, 9. rok, 10. mesto v južni Franciji, 11. reka na Nizozemskem, 12. prebivalec

tanka prozorna tkanina, 26. angleški brinovc, 28. afriški veletok, 29. slovenski slikar in grafik, 32. okrajšan naziv visoke šole za fizikulturo v Beogradu, 34. proizvod gorjenja, 35. svetilka, 37. temno pobarvan, 39. senčnica, 40. naša najmanjša denarna enota, 41. oseba iz krščanske mitologije, ki je edina preživela vesoljni potop, 42. oranje, 43. domača vprežna žival, 44. upravno središče zahodnonemške republike, 45. pristaši materializma, 48. naš največji polotok, 49. brezalkoholna pijača.

sosodne republike, 17. površinska mera, 18. polepšanost, zadovoljnost v življenju, 21. organska spojina, 23. krompirjeva kaša, 25. začetnici slovenskega skladatelja, 27. oznaka za neznanca, 29. grška luka na Peloponezu, 30. staro plemo na Kavkazu in Mali Aziji, 31. grad na Dolenjskem, med vojno utrjena postojanka belogardistov, 33. bojna črta, 34. originalno ime Finske, 36. dalmatinska vprašalnica, 33. samojedi, 40. luknjica v koži, 43. veznik, 44. govedo, 46. slovenski tehnik za razvedrilo, 47. italijanski spolnik.

S kolikimi sredstvi gospodarijo hišni sveti?

V stanovanjsko izgradnjo – družbeni sektor smo v zadnjih letih vložili velika sredstva. Samo v letih 1960, 1961, 1962 je bilo v stanovanjsko izgradnjo vloženih nad 1 milijardo 600 milijonov dinarjev. Tako je bilo zgrajenih 44 garsonjer in 472 eno-, dvo- in trosobnih stanovanj s stanovanjsko površino 27.446 m². Povprečna cena za en kvadratni meter zazidane stanovanjske površine je znašala:

leta 1960 49.723 din
leta 1961 53.000 din
leta 1962 60.000 din

povprečje treh let pa znaša 59.193 din/m².

Skupno število stanovanj in stanovanjska površina, s katero upravljajo hišni sveti, znaša po stanju 31. 12. 1962

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti moje drage žene

IVANKE RITONJA

se zahvaljujem vsem, ki so jo spremili na poslednji poti, vsem za izrečeno sožalje, darovalcem cvetja in vencev.

Posebna zahvala dr. Rosensteinovi za pomoč in lajšanje bolečin v njenem trpljenju.

Zahvaljujem se SZDL ter terenu »Sava« in Zvezi žena terena Podmežaklja, kakor tov. Kavčičevi za poslovilne besede ob odprtem grobu, zastavonošem in pevcem.

Zahvala tudi vsem, ki so kadarkoli sočustvovali z njo času njene dolgotrajne bolezni.

Zalujoči mož Lovro
in mama ter ostalo
sorodstvo

Ali nam je vseeno kako gospodarimo?

(nadaljevanje s 1. strani)

o številnih vprašanjih in zaradi slabe informiranosti take razprave prehajajo v navadno kritiziranje. V ilustracijo naj omenim takšne razprave okrog gradnje zdravstvenega doma na Plavžu, kajti še danes ne vemo, ali bo prevelik ali premajhen in deljena mnenja o tem vprašanju imajo tudi nekateri vodilni ljudje, četudi so seznanjeni s samim načrtom

ZELEZAR – Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice – Ureja redakcijski odbor – Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč – Rokopisov in fotografij ne vračamo – Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice, int. telefon št. 394 – Tisk CP »Gorenjski tisk«

2.618 stanovanj s površino 129.544 m².

Vrednost novega stanovanjskega fonda, ki je bil zgrajen po 1. 1960 znaša 1.624.618.045 dinarjev, medtem ko znaša po približnih cenitvah vrednost stanovanjskega fonda, ki je bil zgrajen od leta 1945 do 1959 in ostalega še pred letom 1945 – 3.799.852.750 dinarjev, tako da je skupna vrednost stanovanjskega fonda v družbenem upravljanju blizu 5 in pol milijarde dinarjev.

In kaj smo do sedaj naredili v tem pogledu? Praktično zelo malo. Hišni sveti so se sami borili, nekateri bolj, drugi manj, nekateri pa celo nič, da bi hiše in stanovanja vzdrževali v uporabnem stanju. Pri vsem tem pa tudi če bi hišni sveti imeli najboljšo voljo in želeli popravljati hiše, tega ne morejo, ker del starega stanovanjskega fonda nima na razpolago za to potrebnih sredstev, niti ni za to potrebnih strokovnih delavcev. Tako se vsa leta zadovoljujemo s tem, da redno odvajamo stanarino stanovanjskemu skladu, vsako leto izvolimo nov hišni svet in da del najbolj upornih hišnih svetov dobi posojila za najnujnejša popravila na hišah.

Prav gotovo nam ne more biti vseeno, kako upravljamo in gospodarimo s tako ogromnimi sredstvi, saj ta vsota presega pet milijard dinarjev.

Ugotoviti moramo, da je to zelo negativna postavka našega gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Predvsem bo potrebno več strokovne pomoči hišnim svetom in doseči, da čimprej ustanovimo servis v okviru stanovanjskih skupnosti ali gradbeno podjetje, ki bo sposobno začeti

z redno adaptacijo starega stanovanjskega fonda v občini Jesenice. Ni namreč dovolj, da gradimo nova stanovanja, istočasno moramo negovati in vzdrževati tudi že obstoječi stanovanjski fond. Tak način gospodarjenja s starim stanovanjskim fondom je nujen, zahteva pa določeno delo, ki se bo bogato obrestovalo s tem, da se bo podaljšala uporabnost starega stanovanjskega fonda za nekaj desetletij. J. R.

IZPOSOJNINA ALI PAVŠAL V LJUDSKI KNJIŽNICI?

Konec lanskega leta je jeseniška ljudska knjižnica uvedla nov način plačevanja. Namesto prejšnje izposojnine za vsako knjigo posebej plačujejo bralci pavšal: za 48 izposojenih knjig 1.000 din (oziroma 500 din v pionirskem oddelku). Večina bralcev je bila te novosti vesela, saj je po novem izposojevalnina dejansko nižja – tudi najdražjo knjigo lahko dobijo v ljudski knjižnici za 20, v pionirski celo za 10 dinarjev. Precej pa je tudi takih, ki so zaradi pavšala nehali hoditi v knjižnico. Verjetno mnogi med njimi niso prav obveščeni in tem je namenjen današnji članek.

Pavšalne izposojevalnine ni treba plačati naenkrat; vsakdo jo lahko plača na obroke, želimo pa, da jo v celoti poravnava v treh mesecih. Kdor iz katerihkoli utemeljenih razlogov ne namerava obiskovati knjižnice dalj časa, se lahko odloči za polovični oziroma četrtinski pavšal, da torej plača 500 oziroma 250 din, za kar si bo lahko izposodil 24 oziroma 12 knjig. Knjig ni treba prebrati v treh mesecih, kot mislijo nekateri; vplačani znesek velja za neomejen rok.

Da je ta sistem boljši, tako s stališča bralca kakor tudi s stališča knjižnice, je razumljivo. Menimo, da je prejšnji »trgovski« način plačevanja nezdružljiv s kulturnim namenom knjižnice. Bralcem se zdaj ni treba ozirati na ceno posamezne knjige, pa tudi sicer niso na slabšem, saj je povprečna izposojevalnina za knjigo po novem nižja kot je bila prej.

O BENEM OBVEŠČAMO OBČANE, da se v bodoče lahko poslužujejo čitalnice v okviru obeh oddelkov knjižnice na Jesenicah. Čitalnica je namenjena predvsem uporabi tistih knjig, ki jih na dom ne izposojamo, razen tega pa bodo v njej na razpolago tudi časopisi in revije. Ker se je knjižnica vključila v medknjižnično izposojevalno mrežo, si lahko za branje v čitalnici naročite knjige iz katerekoli knjižnice na območju LRS. Uporaba čitalnice je za redne bralce brezplačna, ostali pa plačajo minimalno vstopnino 10 dinarjev.

S. M.

Oddelek za notranje zadeve Občinskega ljudskega odbora Jesenice objavlja po Navodilih o ravnanju z najdenimi predmeti (Uradni list FLRJ, številka 93/49)

RAZGLAS

o najdenih predmetih

Občinskemu ljudskemu odboru Jesenice so bile oddane v hrambo v času od leta 1960 do 30. marca 1962 naslednji najdeni predmeti:

1. moška in ženska dvokolesa,
2. sanke,
3. tranzistorski radijski sprejemnik,
4. razna oblačila,
5. 3 ročne oziroma žepne ure,
6. manjše vsote denarja.

Lastnike izgubljenih predmetov ponovno pozivamo, da se zglase in jih dvignejo.

Če se lastniki izgubljenih predmetov ne bodo zglasili ali dokazali svoje pravice do predmeta, oziroma če predmetov ne bodo hoteli prevzeti do 30. aprila 1963, postanejo najdeni predmeti splošno ljudsko premoženje in bodo po navedenem datumu prodani v korist občinskega ljudskega odbora.

Š A H

KAJ BO S ŠAHOVSKO DEJAVNOSTJO?

V nedeljo je Okrajna šahovska zveza Kranj s sedežem na Jesenicah nehala obstajati. Plenum je odobril njeno delo zadnjih dveh let, ki je bilo zelo plodno. Ni pa mogel napraviti načrta za bodoče delo. Okrajna šahovska zveza Ljubljana, ki je prevzela vlogo koordinatorja nad društvi za Gorenjsko, je za leto 1963 nakazala odboru za Gorenjsko 75.000 dinarjev. Če primerjamo, da je dobivala prej Okrajna zveza dotacijo v iznosu 800.000 dinarjev letno, nam je jasno, da s tako minimalnimi sredstvi ne bo mogoče mnogo napraviti. Še posebej je ta ukrep prizadel jeseniško občino, ki je najagilnejša na Gorenjskem, ker njeni šahisti ne bodo mogli sodelovati na tolikih prireditvah. Šahovske organizacije bodo morale najti druge vires za financiranje svoje dejavnosti, če hočemo, da bo tako plodna, kakor je bila do sedaj. Po plenumu so delegati odigrali brzoturnir, na katerem je zmagal Štrumbl z Jesenic z 11 točkami pred Malijem iz Radovljice z 10,5 točke in Kaštom z Jesenic z 10 točkami V. K.

KLJUB PREMOČI PORAZ NA DOMAČEM IGRISČU

Prvenstveno nogometno tekmo z enajstoročno Svobodo iz Šenčurja so jeseniški nogometaši izgubili z rezultatom 3:0. Tekmo so odigrali na zelo težavnem in blatnem terenu, toda vseeno so se jeseniški nogometaši pokazali kot zelo borbeni in požrtvovalni igralci. Rezultat tekme v korist gostov ne odgovarja razmerju sil na igrišču, saj so domačini posebno v drugem polčasu zelo pogosto napadali nasprotnikov gol. vendar so

bili njihovi strelji neučinkoviti, zastreljali so celo enajstmetrovko.

Zvedeli smo, da NK Jesenice pripravlja za prvomajske praznike nogometni brzoturnir. Predvidevajo, da bodo na tem brzoturnirju sodelovala moštva iz Nove Gorice, Anihovega, Jesenic in verjetno tudi NK Triglav iz Kranja, ki trenutno vodi na lestvici slovenske nogometne lige. Tako se ljubiteljem nogometa na Jesenicah obeta zanimiv športni dogodek. Prav bi bilo, da bi požrtvovalnim nogometašem tudi družbene in politične organizacije ter podjetja in ustanove pomagale pri reševanju številnih in še posebej finančnih problemov.

»POKAŽI KAJ ZNAŠ« O PROMETNIH PREDPISIH

Drugo tekmovanje šolske mladine občine Jesenice

Danes zvečer ob 19. uri bo na Jesenicah v dvorani gledališča »Tone Čufar« drugo tekmovanje, na katerem bodo učenci osnovnih šol pokazali, kako obvladajo prometne predpise. K tekmovanju se je prijavilo sedem šol. Iz vsake šole bodo nastopile po tri ekipe. Tekmovanje je razdeljeno na tri težavnostne stopnje, tako da bodo učenci prvih treh razredov odgovarjali na najlažja, učenci najvišjih razredov pa na najtežja vprašanja. Pred tekmovanjem je posebna komisija pregledala znanje prijavljenih ekip in ugotovila, da so vse solidno pripravljene. Tekmovanje pomeni ostro preizkušnjo znanja učencev osnovnih šol jeseniške občine, zato pričakujemo, da bodo součenci, starši in drugi prišli na to zanimivo prireditev. Da bo program pestrejši, bo tekmovanje povezano s kulturnim programom, za razvedrilo pa bosta poskrbela humorista Frenk in Grega. Vsi tekmovalci bodo dobili spominska darila, zmagovalci pa lepe kolektivne in posamične nagrade.